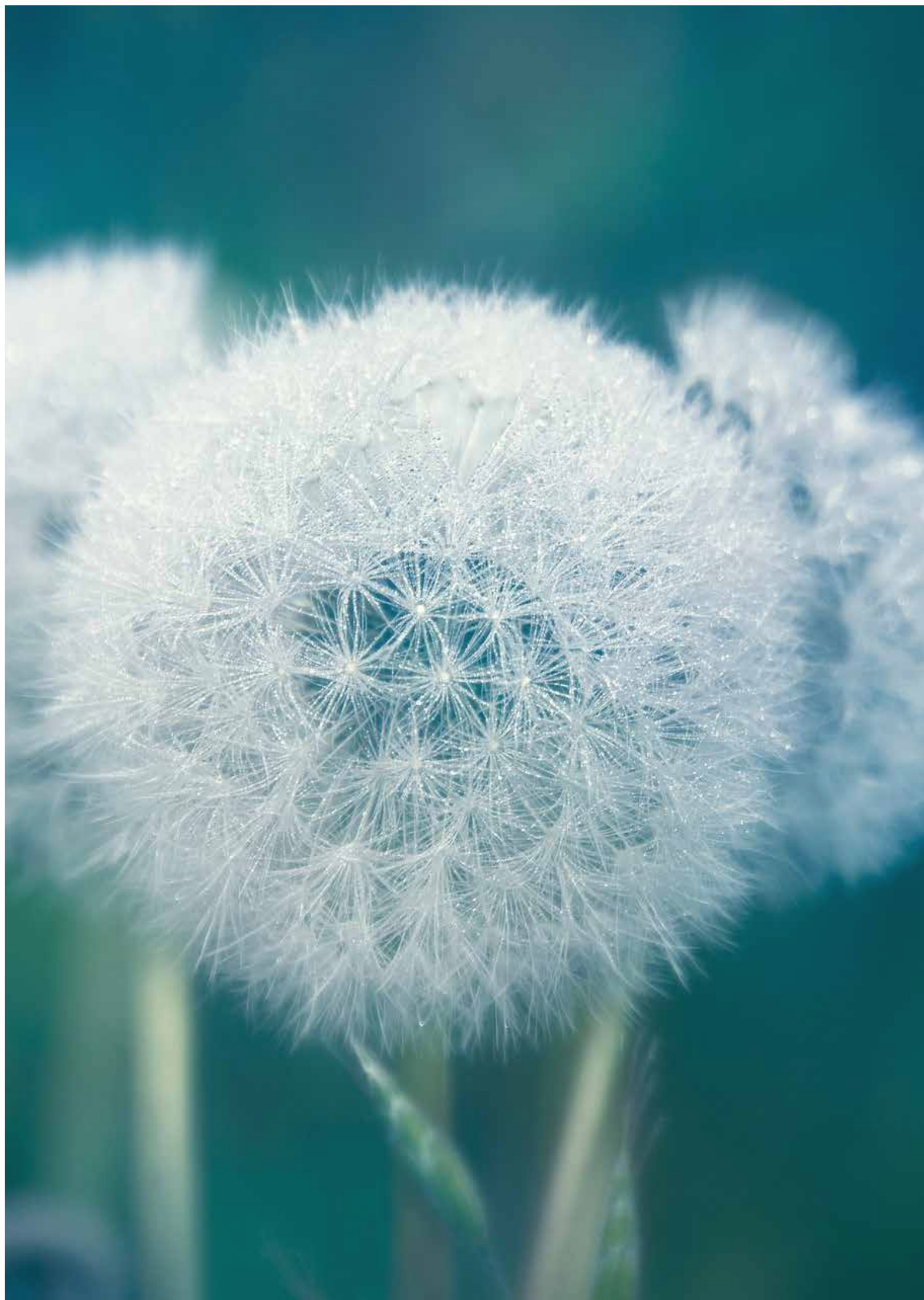

Ομοιοπαθητικά Νέα

Περιοδική έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ομοιοπαθητικής Ιατρικής
ISSN: 2732-7221 • αρ. φύλλου # 55 • Ιανουάριος – Μάρτιος 2024

Homeo News

19ο Πανελλήνιο συνέ-
δριο Ομοιοπαθητικής
Ιατρικής

Η Αναγκαιότητα μιας
Εσωτερικής Προετοι-
μασίας ενός Κλασικού
Ομοιοπαθητικού
Γιατρού

Ι. Λυκούδης- Ο μεσο-
λογγίτης ιατρός που
θεράπευσε το έλκος
και που έχασε το
Νόμπελ

Ιδεολογικά διακυβεύ-
ματα στην εξέλιξη της
ιατρικής στη δύση

Όμοιο Quiz:
Καίτη Αντωνίου

Τα Νέα του Συλλόγου
Φίλων Ομοιοπαθητικής
Ιατρικής (ΣΦΟΙ)

• Editorial Έκδοσης: Δημοσθένης Παπαμεθοδίου - Πρόεδρος ΕΕΟΙ	3
• Ανακοίνωση	4
• Μήνυμα Συντακτικής Ομάδας - Πέτρος Γαρζώνης	5
• 19ο Πανελλήνιο συνέδριο Ομοιοπαθητικής Ιατρικής	7
• Η Αναγκαιότητα μιας Εσωτερικής Προετοιμασίας ενός Κλασικού Ομοιοπαθητικού Γιατρού - Γιώργος Βυθούλκας	14
• Ιωάννης Λυκούδης: Ο μεσολογγίτης ιατρός που θεράπευσε το έλκος και που έχασε το Νόμπελ - Αλέξανδρος Σμυρνίδης	18
• Ιδεολογικά διακυβεύματα στην εξέλιξη της ιατρικής στη δύση - Φώτης Τερζάκης	22
• Institut für Komplementäre und Integrative Medizin	27
• ΠΟΥ: Αντιδράσεις για τη στήριξη του στην Παραδοσιακή Ιατρική	29
• Ομοιο Quiz: Καίτη Αντωνίου	32
• Η ΕΕΟΙ απονέμει φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στα μέλη της που τελειώθηκαν 2018-2023 - Πέτρος Γαρζώνης	34
• Τα Νέα του Συλλόγου Φίλων Ομοιοπαθητικής Ιατρικής (ΣΦΟΙ) <i>Εναντιώσεις στην Επιστήμη της Ομοιοπαθητικής</i> - Νίκος Γκόλφης	35

Ομοιοπαθητικά Νέα

Ιδιοκτησία: Ελληνική Εταιρεία Ομοιοπαθητικής Ιατρικής

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ: 1971

Μέλος της LIGA MEDICORUM HOMEOPATHICA INTERNATIONALIS και

της ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Site: <https://www.homeopathy.gr/>

homeopathy.gr@gmail.com

Διεύθυνση: Μακεδονίας 10, Αθήνα, 104 33, Τηλ: 210 8237771

Εκδότης: Ελληνική Εταιρεία Ομοιοπαθητικής Ιατρικής

Υπεύθυνος Έκδοσης: Δημοσθένης Παπαμεθοδίου

Συντονιστής Συντακτικής Ομάδας: Πέτρος Γαρζώνης

Συντακτική Ομάδα: Αικατερίνη Αντωνίου-Κεδηγκιάννη, Λεωνίδας Βελλόπουλος, Ιωάννης Ελευθεριάδης, Στέλιος Καϊτανίδης,

Σπύρος Κυβέλλος, Μιχάλης Λέφας, Γρηγόρης Μαρινός, Σωτήρης Μποτής, Χρήστος Ραμμένος, Ευγενία Στρατηγάκη,

Ελευθέριος Ταπάκης, Κώστας Τσιπινίδης, Βασίλης Φωτιάδης.

Γλωσσική επιμέλεια Μαρία Μεταξά, Λάzaros Λαζαριδής

Η Συντακτική Ομάδα μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα με την εκδήλωση ενδιαφέροντος.

Επιμέλεια Έκδοσης: Μιχάλης Μεταξάς

Υπεύθυνος Διαφημίσεων: Λεωνίδας Βελλόπουλος

Οι συγγραφείς φέρουν πλήρως την ευθύνη για τα άρθρα τους και δεν σημαίνει ότι οι απόψεις τους αποτελούν και θέσεις της Ελληνικής Εταιρείας Ομοιοπαθητικής Ιατρικής

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Πρόεδρος: Δημοσθένης Παπαμεθοδίου, Νευρολόγος, MSc

Αντιπρόεδρος: Βασίλειος Φωτιάδης, Γενικός Ιατρός

Γενικός Γραμματέας: Σπυρίδων Κυβέλλος

Ταμίας: Λεωνίδας Βελλόπουλος

Μέλη: Πέτρος Γαρζώνης, Παθολόγος, π. Δ/ντής ΕΣΥ

Ελευθέριος Ταπάκης

Κωνσταντίνος Τσιπινίδης, Ακτινολόγος, π. Δ/ντής ΣΝΑ

Νομικός Σύμβουλος: Στέφανος Χρήστου, Δικηγόρος Παρ' Αρείω Πάγω: 698 755 6991

Τραπεζικός Λογαριασμός: Τράπεζα Πειραιώς: GR4301720760005076088092249

Στείλτε τα άρθρα σας για δημοσίευση

Μπορείτε να συμβάλλετε εποικοδομητικά στην ενημέρωση, στέλνοντας τα άρθρα σας και τις απόψεις σας για δημοσίευση στα «Ομοιοπαθητικά Νέα» στον Συντονιστή Συντακτικής Ομάδας: Πέτρο Γαρζώνη garzonis.petros@gmail.com

ISSN: 2732-7221

Αγαπητοί συνάδελφοι και φίλοι της Ομοιοπαθητικής,

Με πολύ μεγάλη συμμετοχή πραγματοποιήθηκε το 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ομοιοπαθητικής Ιατρικής υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας και του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών και, εν αναμονή της έκδοσης των πρακτικών, έχετε την ευκαιρία να διαβάσετε περίληψη των πεπραγμένων στο παρόν τεύχος. Πρακτικά που είναι απαραίτητα για να μπορέσουμε να αντιληφθούμε τον όγκο της γνώσης που διακονήθηκε στις δύο αίθουσες του συνεδριακού χώρου. Σταχυολογώ μερικές από τις ομιλίες χωρίς να θέλω να αδικήσω την πληθώρα των πολύ αξιόλογων παρουσιάσεων.

Ο πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής Κων. Κουσκούκης (καθ. Δερματολογίας και πατέρας της Ιαματικής Ιατρικής στην πατρίδα μας) έκανε εμπειριστατωμένη παρουσίαση για τα πλαίσια ένταξης της Ομοιοπαθητικής στην Ιαματική Ιατρική.

Ο Γιαννιός Ιωάννης (καθ. Μεταφραστικής Ογκολογίας) περιέγραψε τα ερευνητικά δεδομένα από τον χώρο της Γονιδιωματικής Ιατρικής ακριβείας όπου θα πρέπει να στραφεί η έρευνα στην Ομοιοπαθητική. Με την ευκαιρία του συνεδρίου έγινε παρουσίαση της εμβριθούς ανάλυσης της πνευματικής διάστασης στην ιστορία της Ιατρικής μέσα από τα βιβλία του Παπαδόπουλου Γιώργου (καθ. Φαρμακολογίας).

Ο Παπαδόπουλος Ιωάννης (ορθοπαιδικός, καθ. Φαρμακολογίας) αναφέρθηκε στην ικανότητα προσαρμογής του ανθρώπινου οργανισμού στα διάφορα στρες ώστε να διατηρεί την λειτουργικότητά του. Η Τσάκου Όλγα (καθ. Φαρμακογνωσίας) διαφώτισε τον πλούτο των πληροφοριών των ομοιοπαθητικών φαρμάκων στην επίσημη Ευρωπαϊκή Φαρμακολογία.

Με την συμμετοχή διακεκριμένων συναδέλφων από το εξωτερικό, προσδιορίστηκε η θέση της Ομοιοπαθητικής στο νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθορίστηκε το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των φορέων και των ομοιοπαθητικών ιατρικών εταιρειών και τέθηκαν οι βάσεις για εμβάθυνσή της στις βαλκανικές χώρες.

Συμπερασματικά επαναδιατυπώθηκε η ανάγκη ενσωμάτωσης της Ομοιοπαθητικής στα συστήματα υγείας για την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στους ασθενείς όπως άλλωστε συστήνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας εδώ και δεκαετίες.

Το ΔΣ της ΕΕΟΙ σας εύχεται καλή και ειρηνική χρονιά

Δημοσθένης Παπαμεθοδίου
Πρόεδρος ΕΕΟΙ
www.homeopathy.gr

Αγαπητά μέλη της ΕΕΟΙ

Σας υπενθυμίζουμε να τακτοποιήσετε τις Συνδρομές προς την Εταιρεία μας για το έτος 2023.

Η συνδρομή προς την εταιρεία είναι	60 ευρώ
Αν θέλετε να είστε μέλος και στην LIGA	15 ευρώ
Αν θέλετε να είστε μέλος και στην ECH	15 ευρώ
Σύνολο κατ' έτος	90 ευρώ

Αν έχετε οφειλές από προηγούμενα έτη, επικοινωνήστε με την Γραμματέα της Εταιρείας μας κα Μαρία Μεταξά στο τηλέφωνο 693 401 4165 καθημερινές 5- 7 μμ

Ο λογαριασμός της ΕΕΟΙ για κατάθεση των συνδρομών είναι:
Τράπεζα Πειραιώς: GR4301720760005076088092249

Μήνυμα Συντακτικής Ομάδας

Ο απόηχος του Συνεδρίου

Η έναρξη του 19ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ομοιοπαθητικής Ιατρικής ξεκίνησε με απότιση φόρου τιμής στους αποδημήσαντες Ομοιοπαθητικούς Ιατρούς, Μέλη της Εταιρείας μας, και τήρηση ενός λεπτού σιγής στη μνήμη τους και όχι με χαιρετισμούς από τους επίσημους φορείς, όπως είθισται.

Μετά τους χαιρετισμούς ακολούθησε βράβευση τριών ομοιοπαθητικών ιατρών από τα παλαιότερα μέλη της Εταιρείας μας, του Κώστα Ανδριώτη, Θέμι Οικονομίδη και Καίτης Αντωνίου για την προσφορά τους στην Εταιρεία και την Ομοιοπαθητική για πολλές δεκαετίες και στη συνέχεια έγινε βράβευση του Δασκάλου όλων μας Γιώργου Βυθούλκα, που χωρίς αυτόν δεν θα υπήρχε ούτε η Εταιρεία ούτε η Ομοιοπαθητική στο ύψιστο επιστημονικό επίπεδο που βρίσκεται σήμερα στη χώρα μας.

Ένα Συνέδριο που ξεκινάει με αυτόν τον τρόπο σηματοδοτεί την ποιότητα των διοργανωτών και των συνέδρων που σέβονται το έργο και το ήθος των ανθρώπων που στηρίζαν και στηρίζουν την ιδέα της θεραπείας.

Παράγοντες του Υπουργείου Υγείας και του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών με προεξάρχοντα τον Πρόεδρο του ΙΣΑ κ. Γεώργιο Πατούλη εξήραν την αξία και την συμβολή της Ομοιοπαθητικής Ιατρικής στη Δημόσια Υγεία.

Οι ομιλίες, οι ελεύθερες ανακοινώσεις, οι συζητήσεις στρογγυλής τράπεζας και οι εν γένει εργασίες του Συνεδρίου ήταν πολύ υψηλού επιπέδου και κάλυψαν ποικίλα και ενδιαφέροντα θέματα. Τα σχόλια των ξένων προσκεκλημένων ήταν εντυπωσιακά.

Παρ' όλα αυτά δεν έλειψαν κάποια αρνητικά σχόλια και αυτό είναι απόλυτα δικαιολογημένο, γιατί είναι πολύ δύσκολο να δεχτούμε το νέο σε μια καθιερωμένη τάξη. Ζούμε σε μια εποχή που όλα πρέπει να ελέγχονται βάσει κατευθυντήριων οδηγιών, πρωτοκόλλων και υποχρεωτικοτήτων. Η εξατομίκευση, η ολιστική αντιμετώπιση του καθένα ξεχωριστού ασθενούς σύμφωνα με τις ψυχοσωματικές του ιδιαιτερότητες δεν έχει θέση σε μια μηχανιστική κοινωνία που τείνει να καθορίζεται από την αυτοματοποίηση, την ρομποτική και την τεχνητή νοημοσύνη. Η σύγχρονη τεχνολογία είναι αξιοθαύμαστη, αλλά υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της κατάχρησης και η εξάρτησή μας από αυτήν αντί της αξιοποίησής της.

Δεν είναι λίγες οι φορές που νέες ιδέες καταδικάστηκαν και οι φωτεινοί άνθρωποι που τις εξέφρασαν περιθωριοποιήθηκαν και μετά θάνατον αναγνωρίστηκαν και τιμήθηκαν.

Η μη αναγνώριση και οριοθέτηση της άσκησης της Ομοιοπαθητικής Ιατρικής από το θεσμικό κράτος εμπεριέχει πολλούς κινδύνους για την υποβάθμιση και κακοποίησή της καθώς και κίνδυνο για την δημόσια υγεία, όταν εφαρμόζεται από άτομα μη κατάλληλα εκπαιδευμένα.

Για την Συντακτική Ομάδα
Πέτρος Γαρζώνης

MONOGRAPH

19ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Εξελίξεις στην Ομοιοπαθητική Εκπαίδευση – Εμπειρία μισού αιώνα

Ως Πρόεδρος της LMHI, είναι μεγάλη μου χαρά να καλωσορίσω τον καθένα από εσάς σε αυτό το αξιοσημείωτο Συνέδριο. Θα ήθελα να ξεκινήσω αναγνωρίζοντας τη σημασία της Ελλάδας στον τομέα της LMHI. Κατά τη διάρκεια της πλούσιας ιστορίας μας, η Ελλάδα υπήρξε σταθερός υποστηρικτής με ενεργή συνεισφορά στον οργανισμό μας.

Η Ομοιοπαθητική, στον πυρήνα της, σέβεται την ατομικότητα του κάθε ατόμου, και αυτή η φιλοσοφία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες δυνάμεις μας. Είναι καιρός να εγκαταλείψουμε τις εσωτερικές συγκρούσεις που μας χωρίζουν και να σταθούμε ενωμένοι για την Ομοιοπαθητική. Σύμφωνα με αυτό το όραμα, η LMHI έχει ξεκινήσει μια νέα στρατηγική - μία που στοχεύει να φέρει τη συλλογική μας δύναμη και τις δυνάμεις μας μαζί. Μαζί, είμαστε ισχυρότεροι.

Με αυτά τα θερμά λόγια η Πρόεδρος της Liga Medicorum Homeopathica Internationalis (LMHI) Dr. **Altunay Agaoglu**, απηύθυνε τον χαιρετισμό της στους συμμετέχοντες κατά την έναρξη των εργασιών του 19ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ομοιοπαθητικής Ιατρικής.

Μετά την περιπέτεια της πανδημίας της COVID-19 με τα περιοριστικά μέτρα που ζήσαμε και μετά την παρέλευση 4 ετών από την διοργάνωση του 18ου Πανελληνίου συνεδρίου, το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Εταιρείας Ομοιοπαθητικής Ιατρικής, προχώρησε αποφασιστικά πλέον στην διοργάνωση του 19ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ομοιοπαθητικής Ιατρικής, το οποίο τέθηκε

αμέσως υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας αλλά και του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών.

Για άλλη μια φορά το Ίδρυμα Ευγενίδου στην Αθήνα, αυτός ο μοναδικός χώρος που αναδεικνύει την παιδεία, την επιστήμη και τον πολιτισμό στέγασε από τις 24-26 Νοεμβρίου 2023, το 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο που είχε ως θέμα του «Εξελίξεις στην Ομοιοπαθητική Εκπαίδευση – Εμπειρία μισού αιώνα».

Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου ανέλαβε ο τ. Διευθυντής Αξονικού Τομογράφου του ΓΝΑ, Ακτινολόγος κ. Κωνσταντίνος Τσιπινίδης, Αντιπρόεδρος, ο ιατρός κ. Λεωνίδας Βελλόπουλος και Γενικός Γραμματέας, ο ιατρός κ. Ελευθέριος Ταπάκης.

Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής ορίστηκε ο Καθηγητής Δερματολογίας και Νομικός κ. **Κωνσταντίνος Κουσκούκης**, Αντιπρόεδρος, ο Καθηγητής Μεταφραστικής Ογκολογίας κ. **Ιωάννης Γιαννιός** ενώ μια πλειάδα διακεκριμένων επιστημόνων όπως οι κ.κ. **Σπυρίδων Βασδέκης**, Καθηγητής Αγγειοχειρουργικής, Πανεπιστημιακή Αγγειοχειρουργική Κλινική, **Γιώργος Κορρές**, Φαρμακοποιός, Ιδρυτής της Korres, **Νίκος Κουτσιανός**, Φαρμακοποιός, Πρόεδρος της Symbiosis, Ιδρυτής της Arivita, **Σπυρίδων Κυβέλλος**, Ιατρός Γενικής Ιατρικής, Γενικός Γραμματέας της Ε.Ε.Ο.Ι., **Μιχάλης Λέφας**, Ιατρός Γενικής Ιατρικής, **Θεόδωρος Λίλας**, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ναυτιλίας και Επιχειρηματικών Υπηρεσιών στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, **Ευάγγελος Μπακάλμπασης**, Καθηγητής

της Χημείας στο Α.Π.Θ., Στ. **Ιωάννης Παπαδόπουλος**, Αναπληρωτής Καθηγητής Ιατρικής στο Ε.Κ.Π.Α., **Γεώργιος Σαμούτης**, Καθηγητής Γενικής Ιατρικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, **Ελένη Σκαλτσά**, Καθηγήτρια του Τομέα Φαρμακογνωσίας και Χημείας Φυσικών Προϊόντων, Τμήμα Φαρμακευτικής στο ΕΚΠΑ, **Έλενα Τιμοθεάδου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παθολογίας- Ογκολογίας στο Α.Π.Θ., **Όλγα Τζάκου**, Καθηγήτρια του Τομέα Φαρμακογνωσίας και Χημείας Φυσικών Προϊόντων, Τμήμα Φαρμακευτικής, Ε.Κ.Π.Α., **Φίλιππος Τσιτσόπουλος**, Καθηγητής, Τμήματος Ιατρικής στο Α.Π.Θ., **Αικατερίνη Χαρβάλα**, Ομότιμη Καθηγήτρια Φαρμακογνωσίας στο Ε.Κ.Π.Α., **Νίκος Κωστόπουλος**, Ιατρός διευθυντής Κέντρου Ολιστικής Ιατρικής Κηφισίας, **Ιωάννα Χήνου**, Καθηγήτρια του Τομέα Φαρμακογνωσίας και Χημείας Φυσικών Προϊόντων, Τμήμα Φαρμακευτικής στο Ε.Κ.Π.Α., πλαισίωσαν την Επιστημονική Επιτροπή.

Για τις εργασίες του Συνεδρίου παρέστησαν από το εξωτερικό η Πρόεδρος της LMHI (Liga Medicorum Homeopathica Internationalis), Dr **Altunay Agaoglu**, ο Dr **Gary Smyth** πρόεδρος του Faculty of Homeopathy, του ιστορικού οργανισμού Ομοιοπαθητικών Ιατρών του Ηνωμένου Βασιλείου, η Dr **Dora Patchova** διοργανώτρια της εκπαίδευσης στην ΕΧ και ο Dr **Levent Buda**, πρόεδρος της Τουρκικής Εταιρείας Ομοιοπαθητικής Ιατρικής.

Παρούσα ήταν επίσης η Αντιπρόεδρος της ΕΧ, Δρ. **Ναταλία Τζήμα**, Παθολόγος, MSc με ειδίκευση στην φαρμακολογία, PhD διαίτολογίας-δι-

Altunay Ağaoğlu

Gary Smyth

Dora Patchova

Levent Buda

Ναταλία Τζήμα

ατροφής, Δ/ντρια Ειδικής Υπηρεσίας Υγειονομικής Κάλυψης της Βουλής των Ελλήνων.

Στο Συνέδριο συμμετείχαν με ομιλίες και εργασίες με φυσική παρουσία από την Αυστρία η Dr Claudia Garn, από την Ινδία ο Dr Jitesh Sharma και Dr Krupal Kosada και, από την Σλοβενία, η Dr Katarina Lucija Glas, ενώ μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Zoom συνδέθηκαν οι κ.κ. Lisa Amerine, Dr Kavita Chandak, Dr Pareek Aditya, Dr Yashika Arora Malhotra, Dr Gloria Feighelstein, Dr Ashley Ross και Dr Sharma Shelly.

Εκπαίδευση, Μικρά φάρμακα, Covid - Ιώσεις, Παιδιατρικά, Ψυχικές Διαταραχές, Αυτοάνοσα Νοσήματα, Οδοντιατρικές Παθήσεις, αποτέλεσαν βασικούς άξονες του Συνεδρίου.

Έναρξη Συνεδρίου – Προσφωνήσεις-Απονομή βραβείων

**Παρασκευή
24 /11/ 2023**

Την Παρασκευή 24 Νοεμβρίου 2023, εναρκτήρια ημέρα του Συνεδρίου μετά τις προσφωνήσεις από τους Προέδρους του Συνεδρίου και της Ε.Ε.Ο.Ι., κ.κ. Κων/νο Τσιπινίδη και Δημοσθένη Παπαμεθο-

δίου αντίστοιχα αλλά και των μελών της Επιστημονικής Επιτροπής και των Ξένων προσκεκλημένων, απονεμήθηκαν τιμητικά βραβεία στον Καθηγητή κ. **Γεώργιο Βυθούλκα** καθώς και στους μαθητές αυτού, κ.κ. **Κωνσταντίνο Ανδριώτη, Αικατερίνη Αντωνίου** και **Θέμη Οικονομίδη**, οι οποίοι αναφέρθηκαν με πολύ ζεστά λόγια στην τεράστια συμβολή του δασκάλου τους.

Μια ενδιαφέρουσα ενημερωτική ομιλία σχετικά με την ομοιοπαθητική παρουσιάστηκε από τον κ. **Σπύρο Κυβέλλο**. Κατά τη διάρκεια της ομιλίας, ο κ. Κυβέλλος παρέθεσε βασικές πληροφορίες και επισημάνσεις για την ομοιοπαθητική, προσφέροντας στο κοινό μια σαφή εικόνα αυτής της θεραπευτικής προσέγγισης.

Ο **Δρ Πέτρος Γαρζώνης** παρουσίασε ένα πολύ συγκινητικό βίντεο αφιερωμένο στους αποδημήσαντες συναδέλφους μας των τελευταίων ετών το οποίο επιμελήθηκε προσωπικά.

Στο πλαίσιο του συνεδρίου, πραγματοποιήθηκε επίσης μια σημαντική διαβαλκανική συνάντηση, κατά την οποία υπογράφηκε Ελληνοτουρκικό μνημόνιο συνεργασίας για την προώθηση της ομοιοπαθητικής από τους Altunay Ağaoğlu, Κων/νο Τσιπινίδη, Ναταλία Τζίμα, Δημοσθένη Παπαμεθοδίου, Ελευθέριο Ταπάκη, Dr Levent Buda και Dr Dora Patchova. Στο πλαίσιο αυτής της συνάντησης, αποφασίστηκε η διοργάνωση διαβαλκανικού ομοιοπαθητικού συνεδρίου. Επιπλέον, αποφασίστηκε η

υποβολή υποψηφιότητας της Ελλάδας για τη διοργάνωση του 83ου παγκόσμιου ομοιοπαθητικού συνεδρίου στην Αθήνα το 2028, σαράντα χρόνια μετά την τελευταία φορά που φιλοξενήθηκε στη χώρα μας. Αυτή η πρωτοβουλία αποτελεί μέρος της παρακαταθήκης του τωρινού Έλληνα NVP της LMHI κ. Τσιπινίδη και σηματοδοτεί την επιδίωξή μας να διαδραματίσουμε έναν διεθνή ρόλο στο παγκόσμιο ομοιοπαθητικό γίγνεσθαι.

Κεντρικές ομιλίες, Προβληματισμοί, Προτάσεις

**Σάββατο, Κυριακή,
25-26 /11/ 2023**

Με τη συμμετοχή 200 και πλέον συνέδρων το πρόγραμμα του διήμερου 25 και 26 Νοεμβρίου ήταν περιεκτικό ώστε κράτησε αμείωτο το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων καθώς είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν εισηγήσεις Ξένων και Ελλήνων διακεκριμένων επιστημόνων.

Η Πρόεδρος της LMHI, **Dr Altunay Ağaoğlu** μίλησε για το έργο της παγκόσμιας οργάνωσης των ομοιοπαθητικών ιατρών η οποία έχει ιστορία περίπου 100 ετών ενώ απαριθμεί μέλη από

19ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Εξελίξεις στην Ομοιοπαθητική Εκπαίδευση – Εμπειρία μισού αιώνα

70 περίπου χώρες. Η LMHI οργανώνει ετήσια συνέδρια σε διάφορες τοποθεσίες των χωρών μελών της όπου παρουσιάζονται τα νέα ερευνητικά δεδομένα, ενδιαφέροντα περιστατικά και ανταλλάσσονται ιδέες για την ομοιοπαθητική.

Ο **Dr Gary Smyth**, Πρόεδρος του Faculty of Homeopathy του Ηνωμένου Βασιλείου, ανέπτυξε τις απόψεις του σχετικά με τη συνεισφορά της ομοιοπαθητικής στην αντιμετώπιση σημαντικών ιατρικών προκλήσεων, όπως είναι η αυξανόμενη μικροβιακή αντοχή στα αντιβιοτικά. Επιπλέον, αναφέρθηκε στη σύγχρονη βιβλιογραφία και τα επιστημονικά δεδομένα που υποστηρίζουν την ομοιοπαθητική, επισημαινώντας τη σημασία της ενσωμάτωσης αυτής της προσέγγισης στη σύγχρονη ιατρική πρακτική.

Η **Dr Claudia Garn**, η οποία ηγείται της επιτροπής εκπαίδευσης στη Liga Medicorum Homoeopathica Internationalis (LMHI), τόνισε την κρίσιμότητα της ποιοτικής αρχικής εκπαίδευσης και της συνεχούς μετεκπαίδευσης για τους ομοιοπαθητικούς ιατρούς. Υπογράμμισε τη σημασία της ενίσχυσης των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους μέσω συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης,

ώστε να διασφαλίζεται η υψηλή ποιότητα της ομοιοπαθητικής ιατρικής.

Η **Dr Dora Pachova**, συντονίστρια της επιτροπής εκπαίδευσης στην European Committee for Homeopathy (ECH), η οποία είναι υπεύθυνη για τον καθορισμό των προτύπων και κριτηρίων πιστοποίησης των προγραμμάτων ομοιοπαθητικής εκπαίδευσης, παρουσίασε μια επισκόπηση διαφόρων προγραμμάτων που προσφέρονται σήμερα στην Ευρώπη υπογραμμίζοντας τη σημασία της συνεχούς ανάπτυξης και βελτίωσης των προγραμμάτων αυτών.

Ο **Δρ Θεόδωρος Λίλας**, Επίκουρος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου και επικεφαλής της έρευνας στην ομάδα VithoukasCompass, παρουσίασε τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης στον τομέα της ομοιοπαθητικής. Επικεντρώθηκε στις αρχές λειτουργίας του Έμπειρου Συστήματος του Vithoukas Compass, εξηγώντας πώς οι νεότερες τεχνολογίες της τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να ενσωματωθούν στο λογισμικό για να βελτιώσουν και να ενισχύσουν την αποδοτικότητα της καθημερινής εργασίας των ομοιοπαθητικών ιατρών.

Ο **Σωτήρης Μποτής** παρουσίασε

τρεις περιπτώσεις γυναικών με κατάθλιψη που ανταποκρίθηκαν θετικά στο ομοιοπαθητικό φάρμακο Aurum metallicum και οι οποίες είχαν ως κοινό χαρακτηριστικό σοβαρή σύγκρουση με τον πατέρα τους. Στην εργασία του εξετάζεται και αυτή η πτυχή του Aurum, δηλαδή η συσχέτιση της κατάθλιψης και του αυτοκτονικού ιδεασμού του Aurum με το είδος της σχέσης με τον πατέρα.

Στη στρογγυλή τράπεζα με θέμα 'Γονιδιωματική και Ιατρική', ο καθηγητής Ιατρικής και πρόεδρος Μεταπτυχιακών τμημάτων Γονιδιωματικής Ιατρικής, **Ιωάννης Γιαννιός**, σε συνεργασία με τους μεταπτυχιακούς ερευνητές στον τομέα αυτό, **Σπύρο Κυβέλλο** και **Δημοσθένη Παπαμεθοδίου**, παρουσίασαν τις δυνατότητες που μπορεί να προκύψουν από την ανάλυση του γονιδιώματος πριν και μετά τη χορήγηση ομοιοπαθητικών φαρμάκων. Επικεντρώθηκαν στη σημασία αυτής της προσέγγισης για τη βαθύτερη κατανόηση της δράσης των ομοιοπαθητικών φαρμάκων, επισημαινώντας τις σημαντικές προοπτικές που ανοίγονται στον τομέα της γονιδιωματικής έρευνας στην ομοιοπαθητική ιατρική.

Ο **Βασίλειος Φωτιάδης** σε συνεργ-

γασία με τον καθηγητή Ευάγγελο Μπαλάκμπαση παρουσίασαν ένα οπτικοποιημένο μοντέλο, το οποίο απεικονίζει διάφορες αρχές και παρατηρήσεις της ομοιοπαθητικής. Ο κ. Φωτιάδης επιπλέον παρουσίασε μια σειρά από σπάνια ομοιοπαθητικά φάρμακα, τα οποία εφαρμόζονται στη θεραπεία γυναικολογικών προβλημάτων, επισημαινώντας την ειδική τους σημασία και τη χρήση τους στην κλινική πρακτική.

Ο Αναπληρωτής Καθηγητής Ορθοπαιδικής, **Ιωάννης Παπαδόπουλος**, μέσα από μια σειρά ενδιαφερόντων ορθοπαιδικών περιστατικών, ανέδειξε παραδείγματα που επισημαινούν τις ικανότητες του ανθρώπινου οργανισμού για αυτοϊαση. Τόνισε ότι ο οργανισμός διαθέτει μια ιδιαίτερη εξυπνάδα, ευελιξία και σοφία, ικανότητες που του επιτρέπουν να ανταποκρίνεται σε προκλητικές και δύσκολες καταστάσεις, διατηρώντας τη λειτουργικότητά του.

Η **Όλγα Τζάκου**, Καθηγήτρια στον τομέα Φαρμακογνώσις στο Ε.Κ.Π.Α. αναφέρθηκε στην παρασκευή των ομοιοπαθητικών φαρμάκων στην Ευρωπαϊκή συμβατική φαρμακοποιία, καθώς ενώ είναι γνωστή η λεπτομέρεια της παρασκευής των ομοιοπαθητικών φαρμάκων στις ομοιοπαθητικές φαρμακοποιίες, δεν είναι γνωστό το βάθος της περιγραφή τους στις συμβατικές φαρμακοποιίες.

Οι **Γεώργιος Γκριτζέλας**, Φώτης Τερζάκης και Μιχάλης Λέφας, παρουσίασαν τρία βιβλία του Καθηγητή κ. Γεώργιου Παπαδόπουλου σχετικά με την πνευματική αλλά και υλική υπόσταση του ανθρώπου όπως παρουσιάζεται στην ιστορία της Ιατρικής.

Ο Καθηγητής κ. **Κωνσταντίνος Κουσκούκης** μίλησε για την Ιαματική Ιατρική με παραδείγματα του πλούτου της χώρας μας σε ιαματικές πηγές και λουτρά και το πόσο επωφελή είναι στον ανθρώπινο οργανισμό.

Η Δρ **Αικατερίνη Αντωνίου**, παρουσίασε πολύ ενδιαφέροντα περιστατικά, νομυαλγίας, χρόνιας κόπωση και με-

τατραυματικού στρες και ανέλυσε τον τρόπο με τον οποίο κατέληξε στο σωστό ομοιοπαθητικό φάρμακο σε κάθε περίπτωση.

Ο Ιατρός **Ιωάννης Κωνσταντάρας** μοιράστηκε επίσης ενδιαφέροντα περιστατικά από το αρχείο του, με έμφαση σε περιπτώσεις εμβρών ώτων και λευχαιμίας. Η παρουσίασή του περιελάμβανε λεπτομερείς περιγραφές και αναλύσεις των κλινικών περιπτώσεων, προσφέροντας σημαντικές πληροφορίες και εμπειρίες από την πρακτική του.

Ο Δρ **Γεώργιος Χαριτάκης** παρουσίασε με γλαφυρό τρόπο την εμπειρία του στο μεταπτυχιακό της ομοιοπαθητικής του Πανεπιστημίου Αιγαίου και αναφέρθηκε στη γενικότερη πορεία του στην ομοιοπαθητική που του χάρισε την ολιστική θεώρηση του ανθρώπινου οργανισμού ξεφεύγοντας από την μηχανιστική θεώρηση της υγείας. Επιπλέον, επεσήμανε τη σημασία της εκπαίδευσης που παρέχεται στο πρόγραμμα του Καθ. Γεωργίου Βυθούλκα, τονίζοντας την αξία της στην εμπάθυνση των γνώσεων και της εφαρμογής της ομοιοπαθητικής.

Στο πλαίσιο του συνεδρίου, διοργανώθηκαν ειδικά φροντιστήρια σε διάφορους τομείς. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε ένα κτηνιατρικό φροντιστήριο, ένα κλινικό φροντιστήριο αφιερωμένο στην επείγουσα ομοιοπαθητική από τον **Ιωάννη Ελευθεριάδη**, καθώς και ένα οδοντιατρικό φροντιστήριο με διεθνή συμμετοχή. Αυτές οι εκδηλώσεις πρόσφεραν στους συμμετέχοντες μια πλούσια ευκαιρία για εκπαίδευση και ανταλλαγή γνώσεων σε εξειδικευμένους τομείς της ομοιοπαθητικής.

Ο ψυχίατρος **Κωνσταντίνος Φυτόπουλος** παρουσίασε δύο σημαντικές εργασίες. Η πρώτη αφορούσε ένα κλινικό περιστατικό ενός αγοριού που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού, ενώ η δεύτερη εστίαζε στα ατομικά και συλλογικά τραύματα που προκλήθηκαν από την πανδημία COVID-19. Και στις δύο εργασίες, ο κ. Φυτόπουλος ανέλυσε τις επιπτώσεις αυτών των θεμάτων στην

ψυχική υγεία και παρουσίασε προσεγγίσεις για την αντιμετώπισή τους με την ομοιοπαθητική Ιατρική.

Οι **Κωνσταντίνος Τσιπινίδης** και **Ashley Ross** παρουσίασαν μια ενδιαφέρουσα ανάλυση σχετικά με το θέμα των μiasμάτων στην ομοιοπαθητική, ένα θέμα που παραμένει αμφιλεγόμενο αλλά αδιαμφισβήτητο σημαντικό. Τόνισαν ότι η έννοια των μiasμάτων εισήχθη στην ομοιοπαθητική από τον ιδρυτή της, Samuel Hahnemann, και συζήτησαν τις διάφορες θεωρήσεις και προσεγγίσεις που έχουν αναπτυχθεί γύρω από αυτό το θέμα.

Η παιδίατρος **Αθηνά Ξανθάκου** παρουσίασε εφαρμογές της ομοιοπαθητικής στην παιδιατρική.

Η Δρ **Αναστασία Γαρουφαλή** μίλησε για μεθόδους συνταγογράφησης στην ομοιοπαθητική και αναφέρθηκε σε παραδείγματα περιστατικών.

Η αιματολόγος **Αναστασία Λειβαδά** παρουσίασε επίσης σοβαρά περιστατικά κακοήθειας που αντιμετωπίστηκαν με την ομοιοπαθητική.

Οι **Γεώργιος Λουκάς** και π. **Λουκάς Λουκά** Ιατροί γενικής Ιατρικής από την Κύπρο, παρουσίασαν ένα πολύ ενδιαφέρον περιστατικό ανεμοβλογιάς που αντιμετωπίστηκε με ένα μικρό ομοιοπαθητικό φάρμακο.

Το συνέδριο διανθιζόταν επίσης με πολλές άλλες επιστημονικά ενδιαφέρουσες ομιλίες τις οποίες μπορείτε να δείτε στα πρακτικά του συνεδρίου που θα δημοσιευτούν σύντομα.

Ολόκληρο το πρόγραμμα του συνεδρίου είναι αναρτημένο στο <https://homeocongress2023.gr/programma/>.

19ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Εξελίξεις στην Ομοιοπαθητική Εκπαίδευση – Εμπειρία μισού αιώνα

Συμπεράσματα

Στις κεντρικές ομιλίες αλλά και στα στρογγυλά τραπέζια, κατατέθηκαν ερευνητικά δεδομένα, προβληματισμοί, προτάσεις για την εκπαίδευση.

Στο 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ομοιοπαθητικής Ιατρικής, αναδείχτηκε η βαθιά δέσμευση, η προσφορά και η αφοσίωση της ομοιοπαθητικής κοινότητας στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς.

Η επιστημονική αυτή εκδήλωση κατέδειξε την ανθεκτικότητα και την εξέλιξη της Ομοιοπαθητικής Ιατρικής μέσα από το ευρύ φάσμα των διαλέξεων και των παρουσιάσεων.

Η συμμετοχή και η ενεργή συνεισφορά των ομιλητών και των συμμετεχόντων αποτέλεσε μια ζωντανή απόδειξη της δυναμικής που διαθέτει η ομοιοπαθητική στη σύγχρονη ιατρική σκηνή.

Και όπως ανέφερε στον χαιρετισμό της η Πρόεδρος της LMHI, για να επιτύχουμε δύναμη, δεν πρέπει να ξεχνάμε τις ρίζες μας. Πρέπει πάντα να παραμένουμε συνδεδεμένοι με τις ρίζες μας και να τιμούμε τα θεμέλια που μας οδήγησαν σε αυτό το σημείο. Υπάρχουν

πολλά που μπορούμε να μάθουμε από το παρελθόν μας, και είναι ευθύνη μας να το μεταφέρουμε στο μέλλον. Πρέπει να εξελιχθούμε με τις προόδους της επιστήμης, ενώ ταυτόχρονα να αγκαλιάσουμε τη σοφία της παράδοσης.

Η Ελλάδα, μια χώρα με βαθύ και ζωντανό πολιτισμό και ιστορία, κατανοεί τη σημασία της διατήρησης των ριζών. Ξέρει καλύτερα από οποιονδήποτε τη σημασία της διατήρησης αυτών των βαθιών συνδέσεων. Ο Hahnemann και οι ακόλουθοί του μας έχουν προσφέρει ανεκτίμητη γνώση, και δεν χρειάζεται να επανεφεύρουμε τον τροχό. Αντίθετα, ας χρησιμοποιήσουμε αυτόν τον τροχό για να κατασκευάσουμε ακόμα καλύτερα οχήματα για την πρόοδο της Ομοιοπαθητικής.

Εν κατακλείδι

Η επιστημονική και οργανωτική επιτροπή του συνεδρίου ευχαριστεί όλους όσους έλαβαν μέρος και συνέβαλαν ποικιλοτρόπως στην επιτυχή έκβαση των εργασιών, συναδέλφους, προσωπικό που υποστήριξαν την οργάνωση αυτού.

Παράλληλα ευχαριστεί και όλους

τους χορηγούς που στήριξαν οικονομικά και επικοινωνιακά αυτή τη επιτυχημένη εκδήλωση.

ΧΡΥΣΟΙ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

NAXOS APOTHECARY MONOGRAPH
A.E.,
VITHOULKAS COMPASS,
FREZYDERM,
AGAN SAMCOS,
ELPEN, SYMBEEOSIS,
HEALTHCODE,
DOUNI HEALTH PRODUCTS

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ,
ΚΑΚΑΓΙΑΝΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ,
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ,
ΘΕΟΔΩΡΑ ΕΡΜΙΔΟΥ
ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ - ΝΙΚΟΛΑΟΥ,
ΚΑΠΟΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ,
ΡΟΥΣΣΗΣ - ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ
ΤΣΟΥΤΣΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ,
ΠΕΡΓΑΝΤΑ ΓΙΑΝΝΑ

Η οργανωτική επιτροπή
του Συνεδρίου

19ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Εξελίξεις στην Ομοιοπαθητική Εκπαίδευση – Εμπειρία μισού αιώνα

Η Αναγκαιότητα μιας Εσωτερικής Προετοιμασίας ενός Κλασικού Ομοιοπαθητικού γιατρού

του καθηγητή Γ. Βυθούλκα

Θα ήθελα να μοιραστώ κάποιες σκέψεις που έχουν προκύψει από την εμπειρία μου σχετικά με την αναγκαιότητα μιας εσωτερικής προετοιμασίας ενός ομοιοπαθητικού που εφαρμόζει την κλασική ομοιοπαθητική.

Τι σημαίνει όταν ένα άτομο αποφασίζει να απευθυνθεί σε έναν ομοιοπαθητικό και ποιες είναι οι συνέπειες και ο στόχος μιας τέτοιας συνεδρίας;

Σημαίνει ότι το άτομο υποφέρει και ότι είστε πρόθυμοι να προσπαθήσετε να ανακουφίσετε τον πόνο του.

Αναδύεται λοιπόν μια κατάσταση που αποτελείται από δύο πλευρές. Μια εξωτερική, κατά την οποία ο ασθενής έχει απευθυνθεί σε σας και σας αναμένει με την φυσική του παρουσία, αλλά και μια εσωτερική πλευρά που συνίσταται στην εσωτερική του προσμονή ότι θα γίνει καλά, αλλά και στην δική σας προσδοκία ότι θα τον θεραπεύσετε.

Η ανάγκη για μία διπλή προετοιμασία:

Έτσι, στην πραγματικότητα, αυτή η συνεδρία καθιστά αναγκαία μια διπλή τόσο εξωτερική όσο και εσωτερική προετοιμασία από την πλευρά του γιατρού.

Η εξωτερική προετοιμασία

Ξεκίνησε όταν πήγατε σε μία σχολή, μάθατε μια συγκεκριμένη θεραπευτική μέθοδο και στη συνέχεια αισθανθήκατε έτοιμοι να ιδρύσετε μια κλινική ή ένα ιατρείο. Επιμεληθήκατε της διακόσμησης, προσπαθώντας να δημιουργήσετε μια ωραία ατμόσφαιρα, ώστε οι ασθενείς να αισθάνονται άνετα. Αυτή η εξωτερική προετοιμασία μπορεί να εντυπωσιάσει θετικά τον ασθενή.

Αυτές είναι σημαντικές και απαραίτητες λεπτομέρειες, αλλά σε ποιο βαθμό έχουν πραγματικό αντίκτυπο στο φαινόμενο της θεραπείας; Έχει σημασία βέβαια πόση μελέτη και προετοιμασία έχουν προηγηθεί για να ανταποκριθεί κανείς στην πρόκληση, αλλά ποιος είναι εκείνος ο ομοιοπαθητικός που μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι καλά προετοιμασμένος για να αντιμετωπίσει τη μεγαλύτερη πρόκληση όλων: να θεραπεύσει κάθε περίπτωση που του κάνει έκκληση για βοήθεια; Για όλους εκείνους που γνωρίζουν πόσο δύσκολο είναι να βρεθεί η ενδεδειγμένη θεραπεία, αυτός ο στόχος είναι κάτι πολύ πέρα από την απλή πνευματική ικανότητα οποιουδήποτε γιατρού. Διότι ακόμη και με την καλύτερη προετοιμασία μπορεί να αποτύχετε .

Η σημασία της εσωτερικής προετοιμασίας ενός ομοιοπαθητικού

Έτσι, από τη μία πλευρά πρέπει να φέρετε εις πέρας ένα πολύ δύσκολο έργο, από την άλλη πλευρά μέχρι στιγμής, ήσασταν σε θέση να επιτύχετε κάποιες θεραπείες όπου κανείς άλλος δεν μπορούσε για τον συγκεκριμένο ασθενή. Αυτή η φήμη είναι ο λόγος για τον οποίο αυτός ο ασθενής απευθύνθηκε σε εσάς. Το γεγονός αυτό έχει πολλές επιπτώσεις στην εσωτερική κατάσταση (ψυχική - συναισθηματική και πνευματική) του ομοιοπαθητικού.

Δεδομένου ότι η εύρεση της σωστής θεραπείας είναι μια δύσκολη διαδικασία και μια διαδικασία που περιέχει υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, γείρονται πολλά ερωτήματα, όπως: μπορείτε να υποσχεθείτε στον ασθενή ότι θα τον θεραπεύσετε; Μπορείτε να είστε σίγουροι ότι η θεραπεία που έχετε επιλέξει είναι η σωστή; Θα ομολογήσετε στον ασθενή την αβεβαιότητά σας ή τις αδυναμίες του συστήματος που ασκείτε;

Συνειδητοποιείτε σύντομα, μόλις αρχίσετε να εφαρμόζετε την ομοιοπαθητική, ότι αυτό που σας ζητείται να πετύχετε, πολλές φορές όχι μόνο αγγίζει τα όρια του αδυνάτου, αλλά έχει υψηλό

Η Αναγκαιότητα μιας Εσωτερικής Προετοιμασίας ενός Κλασικού Ομοιοπαθητικού Γιατρού

βαθμό αβεβαιότητας, με αρκετές συνδεόμενες παραμέτρους (ιατρικές, κοινωνικές, νομικές, ηθικές και φιλοσοφικές).

Ποια θα πρέπει λοιπόν να είναι η σωστή νοοτροπία και τα συναισθήματα ενός γιατρού που επιθυμεί να αναλάβει ένα τόσο δύσκολο έργο, ήτοι να επιφέρει θεραπείες, σε τακτική βάση, οι οποίες αγγίζουν σχεδόν τα όρια του θαύματος;

Ποια πρέπει να είναι η πνευματική του προετοιμασία για να αναλάβει ένα τέτοιο κολοσσιαίο έργο χωρίς να διακινδυνεύσει την ψυχική του ισορροπία, χωρίς να μεθύσει από τη δόξα των επιτυχιών και χωρίς να χαθεί στην άβυσσο της απελπισίας από τις αποτυχίες του;

Ένας συνειδητοποιημένος ομοιοπαθητικός είναι έτοιμος να αντιμετωπίσει πραγματικά δύσκολες περιπτώσεις, με σοβαρή παθολογία και βαθιά εξουθένωση, όχι απλά κοινά κρυολογήματα και μώλωπες. Οι άνθρωποι θα έρθουν σε σας για να ανακουφιστούν από τις βαθιές και οδυνηρές χρόνιες ασθένειές τους.

Είμαι βέβαιος ότι πολλοί από εσάς θα φτάσετε σε αυτό το επίπεδο φήμης. Έτσι, όσο πιο διάσημοι γίνεστε, τόσο πιο δύσκολες θα είναι οι περιπτώσεις που θα προστρέξουν σε σας για θεραπεία. Στην πραγματικότητα, αυτές θα είναι περιπτώσεις που έχουν εγκαταλειφθεί εντελώς από όλες τις άλλες θεραπείες και από γιατρούς και άλλους επαγγελματίες υγείας. Κατά συνέπεια, προσπαθήστε να αναλογιστείτε τις προσδοκίες ενός τέτοιου ασθενούς. Μάταια πήγαινε από τον έναν γιατρό στον άλλο και τελικά ανακάλυψε ότι ο Δρ. «Τάδε» είναι ο καλύτερος. Αντιλαμβάνεστε τις προσδοκίες των ασθενών που χρειάζονται να

ακούσουν μία υπόσχεση ελπίδας στην πρώτη συνεδρία, που πρέπει να ακούσουν ότι μπορείτε να τους θεραπεύσετε ανεξάρτητα από τη βαθιά παθολογία τους; Έτσι, αν είστε ο διάσημος Δρ. «Τάδε» πώς θα αισθάνεστε; Είναι μια πολύ δύσκολη κατάσταση αν την κοιτάξετε από μια εσωτερική άποψη. Από τη μία πλευρά, γνωρίζετε ότι είναι εξαιρετικά αβέβαιη η εύρεση του σωστού φαρμάκου, από την άλλη πλευρά έχετε επιτύχει μερικές εξαιρετικές θεραπείες που σας έφεραν τη φήμη και επίσης αυτόν τον τελευταίο ασθενή. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η δική σας εσωτερική προετοιμασία είναι υψίστης σημασίας για να αντιμετωπίσετε αυτή την εσωτερική πρόκληση. Μήπως νιώθετε, «Είμαι ο καλύτερος και θα θεραπεύσω τους πάντες»; Εάν νιώθετε έτσι, τότε ετοιμαστείτε για μια μεγάλη δυσάρεστη έκπληξη. Νιώθετε ανασφάλεια και για να μην χάσετε τους ασθενείς σας υπόσχεστε σε όλους το αδύνατο; Αισθάνεστε ότι δεν είναι δική σας ευθύνη το αποτέλεσμα και είστε εντελώς αποστασιοποιημένοι; Μπορείτε να λέτε όλη την αλήθεια κάθε φορά σε κάθε ασθενή και πόσο αβέβαιο είναι το αν μπορείτε να τους βοηθήσετε; Θα τους ενθαρρύνετε να συνεχίσουν την ομοιοπαθητική θεραπεία όταν βρίσκονται σε κίνδυνο ή σε περίοδο επιδείνωσης; Θα παραμείνετε ψυχραιμοί όταν τα πράγματα φαίνονται επικίνδυνα για τον ασθενή; Θα απαλλαγείτε από κάθε ασθενή που φαντάζει έστω και λίγο επικίνδυνο περιστατικό; Όλα αυτά τα ερωτήματα πρέπει να έχουν μια απάντηση και επίσης απαιτούν μια εσωτερική δύναμη και μια ολόπλευρη προετοιμασία υψηλού επιπέδου από την πλευρά του ομοιοπαθητικού για να τα αντιμετωπίσει και να τα απαντήσει σωστά.

Δεν έχει σημασία τι δείχνετε εξωτε-

ρικά, η εσωτερική προετοιμασία είναι διαφορετική και σίγουρα καθιστά πολύ πιο εύκολη την εξαπάτηση. Μπορείτε να αποφασίσετε ότι θέλετε να φανίστε σοφοί ή επιβλητικοί και να ντύνετε ανάλογα και επίσης να φέρετε έναν αέρα ανωτερότητας. Μπορεί να θέλετε να επιδεικνύεστε στον ασθενή. Όλα αυτά είναι πραγματικά ασήμαντα σε σχέση με τον στόχο σας που είναι να θεραπεύσετε τον ασθενή. Αυτό που έχει ουσιαστική σημασία είναι η εσωτερική σας προετοιμασία. Δεν μπορείτε να μπλοφάρετε κανέναν στην εσωτερική σας προετοιμασία. Μπορώ να σας πω ότι αν έχετε προετοιμαστεί καλά πνευματικά, μπορείτε να βρίσκεστε σε ένα μικρό δωμάτιο που είναι τόσο μεγάλο ώστε να χωράει μόλις δύο καρέκλες, αλλά η ατμόσφαιρα αυτού του μικρού δωματίου να είναι γεμάτη ζεστασιά και αγάπη και ως εκ τούτου να αποπνέει εμπιστοσύνη στον ασθενή. Νομίζετε ότι αν έχετε ένα μεγάλο, εντυπωσιακό χώρο θα εμπνεύσετε εμπιστοσύνη στους ανθρώπους; Κάνετε λάθος. Αυτό που θα σας δώσει αυτοπεποίθηση είναι η εσωτερική σας προετοιμασία.

Το μυστικό μιας σωστής εσωτερικής προετοιμασίας.

Αυτό που εννοώ με τον όρο εσωτερική προετοιμασία είναι το εξής: μια εσωτερική διαδικασία που θα σας οδηγήσει στη συνειδητοποίηση ότι πρέπει να μείνετε αποστασιοποιημένοι από όλες τις επιτυχίες σας, ακόμα κι αν οι άνθρωποι γύρω σας λένε ότι είστε οι καλύτεροι. Αυτό είναι το μεγάλο μυστικό.

Δεν αναφέρομαι επί του παρόντος στην εξωτερική σας προετοιμασία που θα πρέπει να περιλαμβάνει πολλή μελέτη, μεγάλο ενθουσιασμό και σταθερή στοχοπροσήλωση που θα σας παροτρύ-

νει πάντα να εμβαθύνετε στην γνώση. Εάν λείπει η επιθυμία να βοηθήσετε τον συνάνθρωπο - εάν δεν ενδιαφέρεστε πραγματικά για το τι συμβαίνει στον ασθενή σας και καλύπτετε κάποια συμπτώματα με επιφανειακό τρόπο, μπερδεύετε την υπόθεση ή προσποιείστε ότι έχετε κατορθώσει κάτι ιδιαίτερο για αυτόν τον ασθενή, ενώ γνωρίζετε ότι δεν έχετε επιτύχει τίποτα - μπορείτε να ξεχάσετε τη σταθερή επιτυχία στην κλασική ομοιοπαθητική. Για ένα διάστημα θα είστε επιτυχημένοι, μετά όμως θα κουραστείτε πολύ, θα κουραστείτε να σκέφτεστε και να αναλύετε κάθε περίπτωση, θα κουραστείτε να ακούτε τους ασθενείς. Αλλά αν έχετε πραγματικά την επιθυμία να τους θεραπεύσετε, είναι μια συγκλονιστική εμπειρία να τους βλέπετε να επιστρέφουν και να λένε ότι δεν υποφέρουν πια. Κάθε θεραπευτής γεμίζει ενέργεια και ικανοποίηση όταν παίρνει αυτή την ανατροφοδότηση.

Αλλά εδώ βρίσκεται η πιο επικίνδυνη παγίδα: Αν έχετε τόσο καλή ανατροφοδότηση και θαυμασμό από τους ασθενείς και αρχίσετε να σκέφτεστε τον εαυτό σας ως έναν φτασμένο ομοιοπαθητικό, ή ότι είστε πολύ καλοί, ή ακόμα και οι καλύτεροι, τότε θα έχετε πρόβλημα.

Το πρόβλημα μπορεί να αναδυθεί ως επιθυμία για αλκοόλ ή για τα ναρκωτικά ή για κάπνισμα, μπορεί να είναι άυλο στην φύση του, το σίγουρο όμως είναι ότι θα έρθει. Δώστε τη σωστή θεραπεία και ξεχάστε αμέσως το καλό αποτέλεσμα που σας αναφέρθηκε. Επικεντρωθείτε μόνο στις αποτυχίες σας. Επειδή πρέπει να θυμάστε ότι στην επόμε-

νη περίπτωση υπάρχει πιθανότητα να αποτύχετε! Και τότε μοιραία θα γίνετε καταθλιπτικοί και θα απογοητευτείτε. Και ο λόγος θα έγκειται στο ότι είχατε μια υπέροχη ιδέα για τον εαυτό σας, για τις γνώσεις και τις ικανότητές σας και πιστεύατε ότι αυτό που καταφέρατε την προηγούμενη μέρα, μπορείτε να το κάνετε κάθε μέρα. Εάν η εσωτερική πνευματική σας προετοιμασία δεν καταφέρει να μειώσει το υπερβάλλον «εγώ» σας, εάν η προετοιμασία σας δεν σας έχει φέρει στην κατάσταση του να είστε ταπεινοί και να στέκεστε με δέος μπροστά σε αυτό το εκπληκτικό φαινόμενο της θεραπείας, θα το μετανιώσετε σύντομα. Σύντομα θα αρχίσετε να χάνετε τις πληροφορίες και την ικανότητα να θεραπεύετε τις περισσότερες από τις περιπτώσεις σας.

Εν κατακλείδι, επιτρέψτε μου να πω ότι η επιθυμία για θεραπεία και ο ενθουσιασμός για μάθηση πρέπει να είναι στοιχεία εκ των ων ουκ άνευ. Η ιδέα ότι «είμαι αρκετά προετοιμασμένος και μπορώ να επιτύχω κάθε φορά» θα πρέπει να εξαλειφθεί εντελώς από το μυαλό σας.

Θα πρέπει σχεδόν να υπάρχει ένα είδος «φόβου» όταν παίρνετε ακόμη και την απλούστερη περίπτωση. Η σχεδόν «μυστικιστική» ερώτηση προς τον εαυτό σας θα πρέπει να είναι: Θα μπορέσω να επιφέρω ξανά, με αυτή τη νέα περίπτωση, αυτό το φαινόμενο της θεραπείας που αγγίζει σχεδόν τα όρια του αδυνάτου;

Ο ομοιοπαθητικός που νιώθει, «Τώρα ξέρω αρκετά», αρχίζει αυτόματα να χάνει

τη γνώση. Είναι σαν μια εσωτερική φλόγα που υπήρχε πριν, αλλά τώρα με αυτή την εγωιστική στάση η φλόγα αυτή αρχίζει να σιγοςβήνει.

Υπάρχει μια στιγμή που θα νιώσετε «ασφαλείς» με τις γνώσεις σας, και αυτή είναι η στιγμή που θα αρχίσετε να τις χάνετε.

Υπάρχουν πολλοί ομοιοπαθητικοί στους οποίους συνέβη αυτό, αλλά δεν το γνωρίζουν, παρά το γεγονός ότι είχαν τη φλόγα στην αρχή και ήταν επιτυχημένοι θεραπευτές, αργότερα έγιναν μόνο μέτριοι γιατροί και... εν τέλει κακοί δάσκαλοι. Ως αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης αναζήτησαν «εύκολους δρόμους» που οδηγούν τόσο τον δάσκαλο όσο και τους μαθητές, σε αυταπάτες.

Δεν προτείνω να δείξετε την ταπεινότητά σας ή την ανασφάλειά σας στον ασθενή. Αντίθετα, αν το κάνετε, θα είναι λάθος. Αλλά αν έχετε γνήσιο ενδιαφέρον να θεραπεύσετε τον ασθενή σας, θα το αντιληφθεί αμέσως και αυτό θα είναι αρκετό για να πυροδοτήσει την εμπιστοσύνη του σε σας, παρά την εσωτερική σας αβεβαιότητα.

Η θεραπεία του ασθενούς με ένα μικρό χάπι με απειροελάχιστα μικρή δόση είναι πραγματικά ένα παράξενο φαινόμενο.

Αυτή η επιτυχία συνέβη επειδή σας δόθηκαν οι πληροφορίες και η ικανότητα να επιφέρετε μια θεραπεία και έχετε εφαρμόσει και μελετήσει και μάθει σωστά την επιστήμη, έτσι ώστε με ένα μικρό χάπι να αλλάξει η ζωή του ασθενούς.

Η Αναγκαιότητα μιας Εσωτερικής Προετοιμασίας ενός Κλασικού Ομοιοπαθητικού γιατρού

Η ομοιοπαθητική συνέντευξη, είναι ένα κρίσιμο σημείο συνάντησης και πολύ σημαντικό στη ζωή όχι μόνο του ασθενούς αλλά και του ιατρού. Είναι σχεδόν μια ερωτική σχέση, μια συνάντηση δύο όντων την κατάλληλη στιγμή στο σωστό μέρος για τον σωστό σκοπό: να αναδείξουν το πραγματικό «καλό» που υπάρχει και στους δύο. Εάν έχετε την επιθυμία να θεραπεύσετε τον ασθενή σας, τότε η σπίθα θα γίνει φλόγα, θα «κάψει» την ασθένεια και θα επιφέρει αυτό που είναι θαυματουργό, αλλά ταυτόχρονα θα σας δώσει μια βαθιά ικανοποίηση ότι αφιερώσατε τη ζωή σας στη μελέτη για κάτι που αξίζει τον κόπο και στο τέλος θα νιώσετε σαν τον Hahnemann ότι δεν ζήσατε επί ματαιώ.

Ξεχάστε τις αβρότητες όπως το να αγκαλιάζετε τους ασθενείς, να τους παρηγορείτε και να τους λέτε πόσο όμορφοι είναι και πόσο τους αγαπάτε. Αυτό δεν λειτουργεί, αυτό είναι μόνο για την ενίσχυση του φαινομένου placebo, αλλά ποτέ δεν θα επιφέρει το θαύμα μιας πραγματικής και βαθιάς θεραπείας. Μπορείτε φυσικά να πείτε έναν καλό λόγο, όταν το αισθάνεστε, σε ένα άτομο που υποφέρει από πραγματική δυσφορία, αλλά πρέπει επίσης να μένετε αποστασιοποιημένοι.

Ως εκ τούτου, ένας ομοιοπαθητικός πρέπει να είναι κύριος των συναισθημάτων του. Επίσης, πρέπει να θυμάστε ότι, όταν ο ασθενής επιστρέφει και σας επαινεί σε ακραίο βαθμό, δεν πρέπει να ακούτε και να απολαμβάνετε τον θαυμασμό και τα συγχαρητήρια, επειδή το εγώ σας θα αρχίσει να φουσκώνει και η γνώση και η σοφία σας θα αρχίσουν

να υποχωρούν. Πρέπει να παραμείνετε αποστασιοποιημένοι. Εάν μπορείτε να διατηρήσετε αυτή τη στάση, τότε το φαινόμενο της θεραπείας θα συνεχίσει να συμβαίνει.

Επιπλέον, θα χαθείτε εάν ταυτιστείτε με την κατάσταση του ασθενούς. Το έργο σας είναι να επιφέρετε το φαινόμενο της θεραπείας και ως εκ τούτου αν ταυτίζεστε με τον πόνο του ασθενούς δεν θα μπορείτε να το φέρετε εις πέρας, θα είστε παράλυτοι, δεν θα μπορείτε να δείτε την περίπτωση αντικειμενικά.

Είμαι βέβαιος ότι οι περισσότεροι από εσάς γνωρίζετε πόσο δύσκολο είναι να θεραπεύσετε ένα άτομο που δεν θα σας δώσει όλες τις πληροφορίες ή θα σας δώσει μερικές πληροφορίες επειδή πιστεύει ότι οι λεπτομέρειες δεν είναι σημαντικές και δεν σας αφορούν. Μπορεί να υποφέρουν από έλκος δωδεκαδακτύλου, αλλά δεν θα αποκαλύψουν ότι είναι εξαιρετικά θυμωμένοι ή ακόμα και βίαιοι. Τότε γίνεται πολύ δύσκολο ή αδύνατο να θεραπευτεί ένα τέτοιο άτομο. Ένας άλλος ασθενής έρχεται και ανοίγεται και σας δίνει όλες τις πληροφορίες που χρειάζεστε. Ποια είναι η διαφορά στην εσωτερική τους κατάσταση; Στη δεύτερη περίπτωση ο ασθενής παραδέχεται με ταπείνωση ότι έχει όλα αυτά τα προβλήματα και τα εξομολογείται με ευκολία. Το εγώ του έχει παραμεριστεί. Ο ομοιοπαθητικός τότε έχει τη γνώση να ανακουφίσει ένα άτομο που έχει δώσει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες. Ο ασθενής, όταν έρθει για πρώτη φορά για μια συνεδρία δεν θα ξέρει ακριβώς τι να κάνει, αλλά

με το ενδιαφέρον και την προσοχή που θα του δείξετε, θα τον βοηθήσετε να αναδείξει τι συμβαίνει και στα ψυχικά συναισθηματικά του επίπεδα (να περιγράψει όλους τους φόβους, τις ανησυχίες, το θυμό, την κατάθλιψη κλπ.) και τότε θα είστε σε θέση να καταλήξετε σε ένα συμπέρασμα για τη σωστή θεραπεία. Όταν ο ασθενής βγάζει προς τα έξω αυτό που υπάρχει μέσα του, όταν αποκαλύπτει τη σκοτεινή πλευρά που τον ενοχλεί και του προκαλεί πόνο, είστε σε θέση να βρείτε το σωστό φάρμακο. Τότε γίνεται το θαύμα! Είναι μια ευλογημένη συγχρονικότητα, όχι λιγότερο σημαντική από την ίδια τη ζωή.

Μετάφρασή από τα αγγλικά
Ειρήνη Μιχολίση

Η διάλεξη δόθηκε στο τελευταίο έτος του 4ετούς κύκλου σπουδών, το 1998 στη Διεθνή Ακαδημία Κλασικής Ομοιοπαθητικής στην Αλόνησο. Τα μαθήματα συνεχίζονται. Εάν θέλετε να μάθετε περισσότερα για την διδασκαλία, το website της Ακαδημίας είναι: <https://www.vithoukas.edu.gr/el>

Ιωάννης Λυκούδης Ο Μεσολογγίτης ιατρός που θεράπευσε το έλκος και που έχασε το Νόμπελ

Η Ιατρική Κοινότητα αποκαθιστά την μνήμη πρωτοπόρων ερευνητών που στην εποχή τους λειδορήθηκαν. Συνήθως το Νέο δύσκολα μπορεί να γίνει αποδεκτό από το κατεστημένο. Ο πρώτος ιατρός στην ιστορία που απέδειξε ότι το έλκος στομάχου δεν είναι ασθένεια, η ανακάλυψη του αντιμικροβιακού σκευάσματος, αλλά και η πίκρα από το χαμένο Νόμπελ.

Από την ιστορική πόλη του Μεσολογγίου, ανάμεσα στους φτωχούς αλλά υπερήφανους για την ιστορία τους συμπολίτες του, ξεκίνησε τον μύθο του ο Ιωάννης Λυκούδης, ο πρώτος ιατρός στην ιστορία που απέδειξε ότι το έλκος στομάχου, που ταλαιπωρεί τους ανθρώπους από την εποχή του Ιπποκράτη, δεν είναι ασθένεια (όπως επικρατούσε μέχρι εκείνη την εποχή), αλλά σύμπτωμα που προκαλείται από μικρόβιο.

Ο Μεσολογγίτης γιατρός γεννήθηκε το 1910 στο Μεσολόγγι, καταγόμενος από πολύτεκνη αγροτική οικογένεια. Από την ηλικία των τεσσάρων ετών έμεινε ορφανός και αναγκάστηκε από πολύ μικρός να εργαστεί σε τσαγκαράδικο και καπνοκοπήριο, παράλληλα με το σχολείο, όπου μελετώντας τα βράδια με λάμπα πετρελαίου διακρίνεται για την ευφυΐα και τις επιδόσεις του και, όντας άριστος μαθητής, εισήχθη στη Στρατιωτική Ιατρική Σχολή από όπου αποφοίτησε το 1934.

Ως στρατιωτικός ιατρός υπηρέτησε σε διάφορα μέρη μέχρι που ασθένησε από φυματίωση, αποστρατεύτηκε με τον βαθμό του υπιάτρου και επέστρεψε στη γενέτειρά του όπου άρχισε να ασκεί την ιατρική.

Ακόμη και σήμερα, στο Μεσολόγγι τον θυμούνται ως ο γιατρός των φτωχών, τους οποίους θεράπευε χωρίς αμοιβή, ενώ κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όταν η ελονοσία ήταν η μάστιγα του Μεσολογγίου, εκείνος παρασκεύασε μια ενδομυϊκή μορφή κινίνης και έσωσε αρκετό κόσμο από το θάνατο.

Από την άλλη και οι συμπατριώτες του τον τίμησαν, εκλέγοντάς τον δυο φορές στην θέση του δημάρχου της Ιεράς Πόλεως του Μεσολογγίου, από το 1952 έως το 1959. Μάλιστα, εκείνος τον μισθό του διέθετε σε τοπικό φαρμακείο για να δίνει φάρμακα στους απόρους!

Το ιστορικό της ανακάλυψης

Από το 1875 γίνονταν προσπάθειες να αποκαλυφθεί η αιτιολογία του πεπτικού έλκους. Παρ' όλα αυτά, η μεγάλη ανακάλυψη θα έρθει από τον Μεσολογγίτη ιατρό, Ιωάννη Λυκούδη, αρκετά χρόνια αργότερα...

Στις αρχές του '50 ο Λυκούδης διέγνωσε ότι πάσχει ο ίδιος από έλκος δωδεκαδακτύλου, από το οποίο ταλαιπωρήθηκε πολύ τα επόμενα χρόνια με επεισόδια έντονου πόνου, αλλά και γαστρορραγίες.

Το 1958, πάσχοντας από γαστρεντερίτιδα, χορήγησε στον εαυτό του αντιβιοτικά σκευάσματα και με μεγάλη του έκπληξη διαπίστωσε ότι όχι μόνον θεραπεύτηκε από την γαστρεντερίτιδα, αλλά υποχώρησαν επίσης εντυπωσιακά τα συμπτώματα του έλκους και αραιώσαν οι κρίσεις επανεμφάνισης των συμπτωμάτων. Τότε για πρώτη φορά άρχισε να σκέφτεται την πιθανότητα το έλκος να οφείλεται σε κάποιο μικρόβιο και ότι, συνεπώς, η χορήγηση της κατάλληλης αγωγής με αντιβιοτικά θα απάλλασσε οριστικά τους ασθενείς από τα βασανιστικά ενοχλήματα και τις επικίνδυνες επιπλοκές του έλκους.

Άρχισε πλέον συστηματικά να χορηγεί στους ασθενείς που έπασχαν από έλκος ένα συνδυασμό αντιβιοτικών σκευασμάτων και πολύ γρήγορα διαπίστωσε το βάσιμο της παρατήρησής του, όταν εκατοντάδες ασθενείς τόσο από την πόλη του Μεσολογγίου όσο και από τις γύρω περιοχές παρουσίασαν πολύ σημαντική βελτίωση των συμπτωμάτων τους.

Το εντυπωσιακό είναι ότι χορηγούσε όχι ένα αντιβιοτικό σκεύασμα, αλλά συνδυασμό διαφορετικών σκευασμάτων, όπως ακριβώς γίνεται και σήμερα με την χορήγηση συνδυασμού δυο τουλάχιστον αντιβιοτικών για την εκρίζωση του ελικοβακτηριδίου του πυλωρού.

Το σκεύασμα αυτό μάλιστα το παρασκεύαζε μόνος του από την ανάμειξη τεσσάρων διαφορετικών αντιβιοτικών ευρέως διεδρομένων εκείνη την εποχή και το ονόμασε Elgaco από τις λέξεις έλκος, γαστρίτις και κολίτις.

Το χαμένο Νόμπελ

Οι προσπάθειές του για την έγκριση του φαρμάκου από το 1960 ήταν άκαρπες. Παρ' όλα αυτά έφτασε να παρασκευάζει και να χορηγεί καθημερινά 100- 150 και σύμφωνα με το αρχείο του, που διαφυλάσσει μέχρι σήμερα ο υιός του, επίσης ιατρός Νίκος Λυκούδης, περιλαμβάνονται 50.000 ασθενείς που έλαβαν το «μαγικό» σκεύασμα!

Αφού έλαβε απορριπτικές απαντήσεις από όλες τις φαρμακευτικές εταιρείες της εποχής, το 1968 έφτασε να καταδικαστεί από το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών διότι: «Κατασκεύαζε και διένειμε μη εγκεκριμένα φάρμακα... Χρησιμοποιούσε τη μέθοδό του για προσέλκυση ασθενών και την πώληση του φαρμάκου του».

Δεν έφτανε όμως μόνον η απαξίωση και η απόρριψη, αλλά ο ιατρός Ιωάννης Λυκούδης, χαρακτηριζόμενος ως τσαρλατάνος και κομπογιαννίτης, αντιμετώπισε τόσο ποινικές διώξεις όσο και την υποχρέωση καταβολής προστίμου 4.000 δραχμών από τον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών, με την αιτιολογία ότι η παρασκευή και διακίνηση φαρμακευτικών σκευασμάτων από ιατρούς είναι παράνομη. Μόλις το 2005 ο Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών προχώρησε στην ακύρωση του προστίμου και την ανάκληση της ποινής.

Μόλις τέσσερα χρόνια μετά το θάνατο του Έλληνα επιστήμονα, το 1994, οι Αυστραλοί ερευνητές John Robin Warren και Barry Marshall, βασισμένοι και στις διαπιστώσεις του Λυκούδη, κατάφεραν να απομονώσουν στο εργαστήριο το ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού (*Helicobacter pylori*), αποδεικνύοντας ότι το πεπτικό έλκος, που προσβάλλει τους ανθρώπους για πάνω από 11.000 έτη (η πρώτη περιγραφή υπάρχει στον Ιπποκράτη και τον Αβικέννα!) οφείλεται πράγματι σε μικρόβιο. Για την ανακάλυψή τους αυτοί οι 2 ερευνητές τιμήθηκαν το 2005 με το Nobel Ιατρικής.

Το 1999 δημοσιεύτηκε σε περιοπτη θέση στο The Lancet, στο Department of History μια συνοπτική αλλά περιεκτική περιγραφή της προσφοράς του με τίτλο: «John Lycoudis: an unappreciated discoverer of the cause and treatment of peptic ulcer disease», γραμμένο από τους Φερέτη, Ρήγα και Παπαβασιλείου. Μετά την απονομή του βραβείου Nobel 2005

Ιωάννης Λυκούδης Ο Μεσολογγίτης Ιατρός που Θεράπευσε το Έλκος και που Έχασε το Νόμπελ

στους B. Marshall and R. Warren ο Λυκούδης έγινε ευρύτερα γνωστός.

Ο Ιωάννης Λυκούδης πέθανε στο Μεσολόγγι το 1980, πικραμένος για την αντιμετώπιση που είχε από την Πολιτεία και τους συναδέλφους του, αλλά σίγουρος πως αργά η γρήγορα θα αποδειχθεί ότι είχε δίκιο. Είναι χαρακτηριστικό της πίστης του αυτής ότι λίγο πριν πεθάνει, απευθυνόμενος στους δικούς του ανθρώπους, είπε «*Να μου το φέρετε στον τάφο μου, όταν ανακαλυφθεί ότι είχα δίκιο*».

<http://www.gastro-care.gr /ιωάννης-λυκούδης-ο-μεσολογγίτης-ιατρ/>

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε στο Μεσολόγγι, η εκδήλωση για τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Ιωάννη Λυκούδη, η οποία αποτελεί δωρεά του ΙΣΑ

Γ. Πατούλης: «*Ο ΙΣΑ τιμά έναν μεγάλο επιστήμονα και πρωτοπόρο της ιατρικής. Το επιστημονικό δυναμικό της χώρας μας πρωτοπορεί και μεταλαμπαδεύει την επιστήμη στα*

πέρατα της γης»

Σε κλίμα συγκίνησης έγιναν τα αποκαλυπτήρια της προτομής του πρωτοπόρου επιστήμονα Ιωάννη Λυκούδη, η οποία αποτελεί δωρεά του ΙΣΑ. Την εκδήλωση που συνδιοργάνωσε ο ΙΣΑ, με τον Δήμο Μεσολογγίου και τον Ιατρικό Σύλλογο Μεσολογγίου, την Κυριακή 28 Μαΐου 2023, στη Πλατεία Διονυσίου Σολωμού στο Μεσολόγγι παρακολούθησε πλήθος κόσμου.

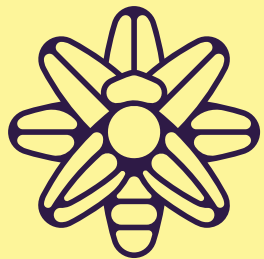
Την εκδήλωση άνοιξε με χαιρετισμό του, ο Δήμαρχος Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου, Κώστας Λύρος, ο οποίος εστίασε στην πρωτοπορία, το ήθος και το κύρος του Ιωάννη Λυκούδη. «*Η σημερινή εκδήλωση είναι η ελάχιστη ένδειξη ευγνωμοσύνης που θα μπορούσαμε να επιδείξουμε. Εκ μέρους όλων των Μεσολογγιτών θέλω να ευχαριστήσω όλους όσους εμπνεύστηκαν, εργάστηκαν και υποστήριξαν με κάθε μέσο την κίνηση αυτή*» τόνισε.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε ο Γενικός Γραμματέας του ΙΣΑ Στάθης Τσούκαλος, ο οποίος εκπροσωπώντας το Δ.Σ, μετέφερε τον χαιρετισμό του Προέδρου Γ. Πατούλη και μίλησε για τη ζωή και το έργο του μεγάλου επιστήμονα.

Δημοσιεύτηκε από τον Αλέξανδρο Σμυρνίδη στις 9.10.18

Symbeeosis

your essentials for healthier living

Ελληνικά Βιολογικά Functional Μέλια

Τα Ελληνικά Βιολογικά Functional Μέλια Symbeeosis, ενισχυμένα με ξηρά δραστικά εκχυλίσματα από πρόπολη, κουρκουμά και τζίντζερ προσφέρουν επιπλέον θρεπτικά συστατικά και συνδράμουν στην υγεία και ευεξία του οργανισμού. Το βιολογικό μέλι με πρόπολη Symbeeosis βοηθά στην ενίσχυση του ανοσοποιητικού, το βιολογικό μέλι με κουρκουμά έχει αντιφλεγμονώδη δράση και το βιολογικό μέλι με τζίντερ βοηθά στις στομαχικές διαταραχές και

την πέψη.
◀ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

love yourself love your planet

Βρείτε μας σε επιλεγμένα καταστήματα
και στο eshop [symbeeosis.com](https://www.symbeeosis.com)

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΔΙΑΚΥΒΕΥΜΑΤΑ

ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΔΥΣΗ¹

Είναι χαρά μου να παρουσιάζω τον έργο ενός ανθρώπου τον οποίον γνωρίζω εδώ και πολλά χρόνια και τον οποίον εκτιμώ απεριόριστα. Δεν θα μιλήσω εδώ για το πρόσωπο του Γιώργου Παπαδόπουλου και για το μακρόχρονο διδακτικό του έργο ως καθηγητή φαρμακολογίας στην Ιατρική Σχολή των Αθηνών, που γνωρίζουν καλύτερα οι πολυάριθμοι μαθητές του, αλλά θα προχωρήσω αμέσως στη συζήτηση του βιβλίου που ανέλαβα να παρουσιάσω, *Πνεύμα και ύλη στην ιστορία της ιατρικής*. Με έκταση σχεδόν 400 σελίδων μπορεί να θεωρηθεί ήδη ένα βιβλίο μεγάλο • στην πραγματικότητα ωστόσο ο όγκος του διπλασιάζεται από το τεράστιο πλήθος των μακροσκελών παραθεμάτων που περιέχει. Σε όποιον βαθμό ο Γιώργος θέλει να κάνει μια ιστορία της ιατρικής, το επιχειρεί με την ακρίβεια του ιστορικού ο οποίος βασίζεται σε αρχειακές πηγές και τεκμήρια: θεωρεί αναγκαίο να μας παρουσιάσει τις πολλές διαφορε-

τικές πεποιθήσεις που κυοφορήθηκαν στην εξέλιξη και ανάπτυξη της δυτικής ιατρικής, από τον καιρό της ελληνικής αρχαιότητας μέχρι τις ημέρες μας, δίνοντας τον λόγο στους ίδιους τους σκαπανείς αυτής της εξέλιξης. Στο μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου ο ίδιος κρατάει, με χαρακτηριστική σεμνότητα, τη θέση του σχεδόν αμερόληπτου αφηγητή και σκηνοθέτη της συζήτησης, αφήνοντας ν' ακουστούν κατά κύριον λόγο οι φωνές των πρωταγωνιστών του.

Θα σας κούραζε ακόμη και ν' αναφέρω απλώς τα ονόματα όλων των ιατρικών συγγραφέων που ακούμε να μιλούν μέσα στο βιβλίο του Γιώργου: ενδεικτικά και μόνο, ιπποκρατικοί συγγραφείς, Αριστοτέλης, Ηρώφιλος και Ερασίστρατος, Γαληνός, Αβικέννας, Φερνέλ και Φρακαστόρο, van Helmont, William Harvey, Thomas Sydenham, Boerhaave, Bichat, Mesmer, Kieser, Hahnemann, Claude Bernard, Hermann Helmholtz, Rudolf

Virchow, μέχρι σύγχρονους θεωρητικούς των συστημάτων και υποστηρικτές ολιστικών λεγόμενων προσεγγίσεων • στη συζήτηση παρεμβάλλονται επίσης ορισμένοι σημαίνοντες φιλοσοφικοί συγγραφείς – Προσωκρατικοί, Στωικοί και Νεοπλατωνικοί από τον ελληνικό κόσμο, ο αλ Φάραμπι, ο Κουζάνο, ο Φιτσίνο, και από τους νεότερους Ντεκάρτ και Γκασαντι, Φράνσιζ Μπαϊνκον και Ρόμπερτ Μπούλ, Λαμετρί και Ντιντερό, Καντ και Σέλλινγκ, Άλφρεντ Νορθ Ουάιτχεντ– για την επιρροή που άσκησαν οι ιδέες τους στις ιατρικές αντιλήψεις της εποχής τους. Αν ξεκινούσε κανείς να διαβάζει το βιβλίο παραλείποντας τον τίτλο και την ολιγοσέλιδη εισαγωγή του, θα ένιωθε ότι έχει στα χέρια του μια συνοπτική εγκυκλοπαίδεια των ιατρικών ιδεών της Δύσης – και λέω «της Δύσης» επειδή ο συγγραφέας περιορίζεται ρητά στην ιστορία των αντιλήψεων που διαμόρφωσαν τη «δική μας» σημερινή ιατρική ορθοδοξία • ή, για το θέσω επι-

1. Παρουσίαση του βιβλίου του Γιώργου Παπαδόπουλου *Πνεύμα και ύλη στην ιστορία της ιατρικής* (Επέκεινα, Τρίκαλα 2019). Εκφωνήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2023, στο πλαίσιο του 19ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Ομοιοπαθητικής Ιατρικής.

σημολογικά, κάνει ιστορία των ιατρικών ιδεών, με τη στενή έννοια του όρου, και όχι μια συγκριτικού τύπου ανθρωπολογία των θεραπευτικών αντιλήψεων και πρακτικών.

Σε αυτή την ιστορία υπάρχει μόνο ένα αφηγηματολογικό «ανορθόδοξο»: Ξεκινάει *in media res*, όπως λέμε, κυριολεκτικά από το μέσον της. Ξεκινάει με τον Παράκελσο, μια φιγούρα εξόχως μεταβατική ανάμεσα σε ό,τι θεωρούμε ως προ-νεωτερικές, από τη μία πλευρά, και νεωτερικές, από την άλλη, αντιλήψεις στη φαρμακολογία και την ιατρική. Ξέρουμε όλοι το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του Γιώργου Παπαδόπουλου γι' αυτόν τον ιδιόμορφο στοχαστή-θεραπευτή του δέκατου έκτου αιώνα, στον οποίον έχει αφιερώσει το μεγαλύτερο μέρος της ερευνητικής δουλειάς του² – αλλά φτάνει αυτό για να εξηγήσει την αφηγηματική του σκηνοθεσία; Μαντεύει κανείς ότι ως επιλογή έχει δομική σημασία για τον συγγραφέα • και πράγματι, στην Εισαγωγή του μας εξηγεί αυτή την επιλογή του, με τρόπο που αναδεικνύει την κεντρική συγγραφική πρόθεση. Γράφει:

Με έναν τρόπο κάπως ανορθόδοξο, η εξιστόρησή μας αρχίζει από τον Παράκελσο και την εποχή του. Επιλέξαμε να ξεκινήσουμε από εκεί επειδή θεωρούμε [...] ότι με τον Παράκελσο (και την εποχή του) γίνεται εμφανής, ίσως για πρώτη φορά σε τόσο έντονο βαθμό,

η αντιπαλότητα ανάμεσα σε δύο βασικές αντιλήψεις: αυτή που αποδίδει πρωταρχικό ρόλο σε πνευματικές οντότητες και δυνάμεις, κι εκείνη που θέλει (στις διάφορες παραλλαγές της) να βασίζονται τα πάντα στις ιδιότητες της ύλης. Έτσι γίνονται ίσως καλύτερα αντιληπτές και οι αντιπαραθέσεις σε άλλες (παιλιότερες ή νεότερες) εποχές. Έπειτα προχωράμε στη μελέτη των αντιλήψεων αυτών σε παλαιότερες (αρχαίες και μεσαιωνικές) ιστορικές περιόδους. Και συνεχίζουμε με τους αιώνες που ακολουθούν τον Παράκελσο και φθάνουν μέχρι τη σημερινή εποχή (σελ. 15).

Ο συγγραφέας προσθέτει, άλλωστε, ότι επιδιώκει μια ιστορία της ιατρικής όχι στο επίπεδο των τεχνικών της «πρόδων» (διαγνωστικών μεθόδων, χειρουργικών επεμβάσεων, φαρμάκων, κτλ.) αλλά στο επίπεδο των φιλοσοφικών ιδεών που την καθοδηγούν.

Έτσι εξηγείται και η επιλογή του τίτλου «πνεύμα και ύλη στην ιστορία της ιατρικής». Εδώ όμως εσ μου επιτραπεί να παρατηρήσω πως υπάρχει ένας κίνδυνος: να θεωρήσουμε τη σημασία αυτών των όρων, με την οποία τους κατανούσε ο ίδιος ο Παράκελσος και ως έναν βαθμό η εποχή του, ως σταθερή και ταυτόσημη σε όλη την προηγούμενη ιστορία της σκέψης, όπως και στη μεταγενέστερη. «Πνεύμα» και «ύλη» είναι δύο παροιμιωδώς πολυσημικοί και ακαθόριστοι όροι, που η σημασία τους

καθορίζεται κατά κύριον λόγο από τις πολεμικές χρήσεις στις οποίες υπεισέρχονται, και αν θέλαμε να κάνουμε την ιστορία των σημασιών καθεμίας απ' αυτές θα έπρεπε να γράψουμε από έναν ξεχωριστό τόμο. Σημαίνει μήπως το ίδιο η λέξη «πνεύμα» στον Ζήωνα, στον Αυγουστίνο, στον Καρτέσιο ή στον Χέγκελ; Σημαίνει το ίδιο η λέξη «ύλη» στον Αριστοτέλη, στον Ακινάτη, στον Νεύτωνα ή στον Νιλς Μπορ; Θυμίζω μόνον ότι στους Έλληνες η λέξη «πνεύμα» δήλωνε απλώς την πνοή αέρα – απ' όπου ακριβώς και η ετυμολογία της – και, κατά προέκτασιν, τη δύναμη της ζωής μέσ' από τη συνδήλωση της αναπνοής. Την έννοια αυτή έχει ακόμα στον Αριστοτέλη, και μόνον ο Χριστιανισμός θα συσκοτίσει αυτή την πρόδηλη σημασία επιμένοντας σε μια εξω-φυσική προέλευση. Η «ύλη», αντίστοιχα, που αρχικά σήμαινε το ξύλο, αποκτά φιλοσοφική σημασία για πρώτη φορά στον Αριστοτέλη, αλλά μια σχεσιακή σημασία μέσ' από την αντιθετική ζεύξη της με τη έννοια της *μορφής* – όχι με το «πνεύμα». Είναι και πάλι ο Χριστιανισμός που θα θέσει τις βάσεις του δυισμού με τον οποίον σκέφτεται ο πρώιμος νεωτερικός κόσμος, ο κόσμος στον οποίον ανήκει ο Παράκελσος, και θα βρει την παραδειγματική του διατύπωση στο καρτεσιανό σχίσμα. Έτσι ανοίγει ο δρόμος για μία εξόχως τεχνική και ουδετεροποιημένη

2. Βλ. επίσης, Γιώργου Παπαδόπουλου, *Ο Παράκελσος και η σύγχρονη ιατρική* (Επέκεινα: Τρίκαλα 2015) • και ακόμα, τη βαρυσήμαντη Εισαγωγή του στο βιβλίο του Παράκελσου, *Ο λαβύρινθος των πλανημένων γιατρών*, εισαγ.-μετ.-σχόλια Γ. Παπαδόπουλος (Παπαζήση: Αθήνα 2002).

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΔΙΑΚΥΒΕΥΜΑΤΑ

ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΔΥΣΗ

αντίληψη της ύλης επί της οποίας θα οικοδομηθεί το μηχανιστικό πρότυπο της νέας επιστήμης – αντίληψη που αντανakλάται στον περίφημο ορισμό του Τζον Λοκ για την ύλη: an extended solid thing («ένα εκτεταμένο στέρεο πράγμα» – δηλαδή, κάτι σαν τσιμέντο!).

Όταν ο Παράκελσος χρησιμοποιεί τον όρο «πνεύμα», λοιπόν, πρέπει πρωτίστως να καταλάβουμε σε τι θέλει ν' αντιπαρατεθεί. Κατά την εκτίμησή μου, σε αυτήν ακριβώς την ανερχόμενη στην εποχή του μηχανική σύλληψη της ύλης – και αυτή είναι προφανώς η εκτίμηση επίσης του Γιώργου Παπαδόπουλου. Γράφει για παράδειγμα, πάλι στην Εισαγωγή του:

Αυτό που ασφαλώς χρειάζεται είναι να σκεφτούμε, να ρωτήσουμε τους εαυτούς μας, «βάζοντας το χέρι στην καρδιά» [...] ποια αντίληψη θεωρούμε ότι εκφράζει πιο ικανοποιητικά τη «φύση» του εαυτού μας, των συνανθρώπων μας, των ζωντανών οργανισμών γενικότερα: εκείνη που θεωρεί όλ' αυτά μηχανές κάποιου είδους (έστω «χημικές μηχανές», όπως λένε κάποιοι [ή και «κυβερνητικές μηχανές» θα πρόσθετα εγώ]) – ή κάποια άλλη αντίληψη που θέλει να υπάρχει σ' αυτούς τους οργανισμούς και κάτι πιο μυστηριώδες, κάτι λιγότερο περιγράψιμο και μετρήσιμο, κάτι που αποβλέπει σ' έναν σκοπό, ή όπως αλλιώς θα μπορούσε να το χαρακτηρίσει κανείς;» (σελ. 12).

Ο συγγραφέας ουσιαστικά θέτει υπό ερώτησιν τις αρμοδιότητες και τα όρια

του σύγχρονου μηχανιστικού επιστημονικού μοντέλου στη φιλοδοξία του να ερμηνεύσει ικανοποιητικά τη ζωή – θέτοντας ταυτόχρονα υπό ερώτησιν, λιγότερο απερίφραστα ίσως αλλά εμφανώς, τα ίδια τα όρια της γνωσιμότητας του κόσμου. Είναι μια κριτική στον γνωστικό ιμπεριαλισμό της νεωτερικής επιστήμης, που γεννήθηκε μαζί και βάδισε χέρι-χέρι – δεν πρέπει ποτέ να το ξεχνάμε αυτό – με την ωμή αποικιακή επέκταση της Δύσης και με την ιμπεριαλιστική της επιθυμία να κυριεύσει ολόκληρη την οικουμένη. Δεν συνάντησα πουθενά στο βιβλίο του Γιώργου τη λέξη «καπιταλισμός», αλλά – υποστηρίζω – χωρίς μια διεξοδική ανάλυση του καπιταλισμού των τεσσάρων τελευταίων αιώνων είναι αδύνατον να κατανοήσουμε επαρκώς τις κρίσιμες επιστημολογικές επιλογές του νεωτερικού μας κόσμου.

Και πουθενά ίσως αυτές οι επιστημολογικές επιλογές δεν υπήρξαν τόσο καταστροφικές όσο στην ιατρική. Η δυσαρέσκεια με την τρέχουσα ιατρική, η εντυπωσιακή της αδυναμία ν' ανακουφίσει την οδύνη της ανθρωπότητας, η οποία την έχει αποδεχθεί με θρησκευτική σχεδόν πίστη, είναι ένα αίσθημα διάχυτο από το δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα, κι έχει γίνει αφετηρία μια σειράς κλιμακούμενων κριτικών προς τη δυτική ιατρική στις ημέρες μας. Αυτή είναι στην πραγματικότητα και η κριτική

αφετηρία του Γιώργου Παπαδόπουλου, την οποία δηλώνει ρητά από τις πρώτες γραμμές της Εισαγωγής του. Έτσι, είμαστε προκαταβολικά ειδοποιημένοι να εντείνουμε την προσοχή μας στο τελευταίο κομμάτι της ιστορίας που αφηγείται, την τελική διαμόρφωση της σύγχρονης ιατρικής και τις «εσωτερικές» της αμφισβητήσεις στο θεραπευτικό πεδίο.

Στην κατεξοχήν εποχή που μας ενδιαφέρει, επειδή είναι ακριβώς η εποχή κατά την οποία ωρίμασε η σύγχρονη ιατρική, από τον δέκατο έβδομο αιώνα έως τον εικοστό, η αντίθεση που βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του συγγραφέα αναδιατυπώνεται ως αντίθεση ανάμεσα σε ένα μηχανιστικό κι ένα βιταλιστικό μοντέλο του οργανισμού – και αυτός είναι ο κατά τη γνώμη μου ορθός τρόπος να σημειωθεί η διάζευξη, αποφεύγοντας παρωχημένους και ανοιχτούς σε πολλών ειδών παρανοήσεις τρόπους όπως «πνεύμα»-«ύλη»... Οι πολλές βιταλιστικές ενστάσεις αποτελούν ένα είδος ενάντιου ρεύματος στη διαμορφούμενη ιατρική ορθοδοξία όλη αυτή την περίοδο, και μέσα στην ίδια την εξιστόρηση του Γιώργου παρακολουθούμε τη δυσκολία τους να εννοιοποιήσουν αυτό το οποίο θεωρούν ότι παραβλέπει δραματικά η μηχανιστική επιστήμη – ή, αν μπορώ να το πω κι έτσι, αυτό που διαφεύγει από τις έννοιές της, όπως το νερό από το κόσκινο. Το πρόβλημα είναι ότι δεν μπορείς να αναλύσεις επιστημονικά τη ζωή αν δεν

την σκοτώσεις – και ο Ζωρζ Καγκιγιέμ μας θυμίζει πάντα ότι «η ζωή είναι μια διαγνωστική, όχι μια επιστημονική κατηγορία». Όλες οι βιταλιστικές αντιρρήσεις ήταν συνεπώς αναγκασμένες να προσφεύγουν σε μια περισσότερο ή λιγότερο μεταφορική γλώσσα, και αυτό τις εξέθετε εύκολα στην κατηγορία της «αντι-επιστημονικότητας». Αξίζει εδώ να προσέξουμε τη στρατηγική του Χάνεμαν, του ιδρυτή της ομοιοπαθητικής, ο οποίος μιλάει για ένα *πνευματωιδές* στοιχείο. Η χρήση αυτού του επιθέτου είναι απολύτως ενδεικτική: σαν να λέμε, κάτι που μοιάζει μ' εκείνο το οποίο κάποιος αποκαλούσαν «πνεύμα», που δεν μπορούμε βεβαίως να το πάρουμε κατά γράμμα (εάν τουλάχιστον θέλουμε ν' αποφυγούμε ένα αφελή ιδεαλισμό), αλλά δεν έχουμε κι άλλον τρόπο να μιλήσουμε θετικά γι' αυτό...

Στο τελευταίο κομμάτι της ιστορίας η εν λόγω ιδέα μεταμορφώνεται σε δύο όρους χαρακτηριστικούς στην επιστημονική γλώσσα του εικοστού αιώνα, το *ολιστικό* και το *ενεργειακό*. Ο πρώτος όρος προέρχεται από την επιστημολογία των οικοσυστημάτων που γνώρισε μια εντυπωσιακή ανάπτυξη προς τα μέσα του αιώνα, ενώ ο δεύτερος όρος αξιοποιεί τις εκρηκτικές εξελίξεις στη σύγχρονη φυσική που μας έδωσαν μια εντελώς νέα εικόνα για την «ύλη»: εικόνα άκρως δυναμική και απο-πραγματοποιημένη, για να το πω έτσι, που διαβλέπει στο εσωτερικό της το ίχνος εκείνης

της «ευφύιας», της πλαστικότητας και της αυτοοργανωτικής δύναμης που σε μια ορισμένη παλαιότερη γλώσσα ονομάζονταν ιδιότητες του «πνεύματος»... Στο καταληκτικό μέρος του βιβλίου του ο Γιώργος Παπαδόπουλος παρουσιάζει αυτή την επιστημονική «μεταγλώττιση» εξηγώντας εν τάχει τα νέα μοντέλα και παρακολουθεί την ανάδυση μιας σειράς εναλλακτικών λεγόμενων θεραπειών.

Δεν μπορώ ούτε είναι σκόπιμο να προχωρήσω εδώ σε περισσότερες λεπτομέρειες • η ανάγνωση του ίδιου τού βιβλίου είναι αναντικατάστατη. Εκείνο που θα ήθελα μόνο να τονίσω, είναι η προειδοποίηση με την οποία κλείνει το βιβλίο του ο Γιώργος, προειδοποίηση προς τους ίδιους τούς «εναλλακτικούς» θεραπευτές οι οποίοι τόσο συχνά βλέπουμε να πέφτουν στη παγίδα του αντιπάλου τους: να υιοθετούν τα δικά του κριτήρια ορθότητας ή επιστημονικότητας προκειμένου να γίνουν αποδεκτοί ως ισότιμοι, ή τουλάχιστον σεβαστοί, συνομιλητές. Σας διαβάζω – και κλείνω με αυτό:

Οι εκπρόσωποι και οι οπαδοί αυτών των εναλλακτικών ιατρικών, όσοι δεν επιμένουν σε μια παραδοσιακή θεώρηση –και οι περισσότεροι δεν επιμένουν–, προσπαθούν να καταστήσουν περισσότερο «εύπεπτες» αυτές τις ιατρικές, είτε μιλώντας για «ενεργειακές» επιδράσεις –μιας και η «ενέργεια» μπορεί να θεωρηθεί κάτι μετρήσιμο και ανιχνεύσιμο– είτε προσπαθώντας να εξηγήσουν τις θε-

ραπευτικές δράσεις απομιμούμενοι τους τρόπους της σύγχρονης ιατρικής. Προσπαθούν δηλαδή, με τη βοήθεια κάποιων γνωστών, ή σκόπιμα προκαλούμενων, πειραματικών δεδομένων, να επινοήσουν «μηχανισμούς δράσης» των εναλλακτικών θεραπειών, κατά το πρότυπο των «μηχανισμών δράσης» (για φάρμακα ή άλλες θεραπευτικές μεθόδους) όπως αυτό συνηθίζεται, προωθείται ή «απαιτείται» στο πλαίσιο της σύγχρονης ιατρικής. Παραβλέπουν όμως (ή δεν γνωρίζουν) ότι, ακόμη και στο πλαίσιο της σύγχρονης ιατρικής, οι μηχανισμοί αυτοί πολύ μικρή αξία και πολύ αμφισβητήσιμη τεκμηρίωση έχουν – και ότι επινοούνται περισσότερο για να προβάλλουν και να ενισχύσουν, με έναν εξωτερικό, διαφημιστικό τρόπο, το «επιστημονικό κύρος» της ιατρικής [...]

Από την άλλη μεριά πέφτουν εύκολα στην παγίδα της απαίτησης για έλεγχο της αποτελεσματικότητας μέσω κλινικών πειραμάτων [...] Πέρ' από τα μεγάλα προβλήματα και τους περιορισμούς που συνδέονται με την εφαρμογή (και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων) αυτής της μεθόδου, ακόμη και στην «επίσημη» σύγχρονη ιατρική, οι εκπρόσωποι των εναλλακτικών ιατρικών φαίνονται πολλές φορές να μην κατανοούν τους ακόμη μεγαλύτερους περιορισμούς της μεθόδου όταν αυτή επιχειρείται να εφαρμοστεί σε αυτές τις ιατρικές [...] Από τη μεριά πάλι της σύγχρονης ιατρικής (που θα όφειλε να γνωρίζει καλύτερα τους περιορισμούς και τα όρια εφαρμογής αυτής της μεθόδου), δεν γίνεται καμία προσπάθεια για να μελετηθεί και να συζητηθεί η καταλληλότητα της μεθόδου στην αξιολόγηση εναλλακτικών θεραπειών. Οι εκπρόσωποι της περιορίζονται συνήθως να εκφράζουν ασυζητητί την ικανοποίησή τους όταν η εφαρμογή της μεθόδου δίνει αρνητικά αποτελέσματα.

Οι ασθενείς πάλι που αποζητούν και «υπερασίζονται» τις εναλλακτικές θεραπείες προσπαθούν συνήθως να αποφύγουν ερμηνείες που θα υποδήλωναν «μεταφυσικές» αντιλήψεις – μιλώντας π.χ. για «ενεργειακές» θεραπείες ή χρησιμοποιώντας άλλες ασαφείς και «άκακες» εκφράσεις Σ' αυτό βοηθάει και όλη η περιρρέουσα ατμόσφαιρα με τη

διαφημιστική προπαγάνδα και την εξαιρετικά διογκωμένη εκλαϊκευτική βιβλιογραφία [...] Σημαντικό είναι ότι, με τους τρόπους αυτούς, διαδίδεται και εγκαθιδρύεται μια αντίληψη ότι η εναλλακτική ιατρική δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένας κατάλογος φυσικοχημικών δεδομένων (χημικές ουσίες, κάποιων ειδών φυσικές σταθερές, «ακτινοβολίες», κτλ.) μαζί με

τις αντίστοιχες εφαρμογές τους σε νοσήματα, παθολογικές καταστάσεις ή διακινδυνεύσεις (risks), όπως καθορίζονται από την κυρίαρχη ιατρική.

Σας ευχαριστώ.
ΦΩΤΗΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

Γιώργος Παπαδόπουλος

Πνεύμα και ύλη στην ιστορία της Ιατρικής

Σημαντικές Ειδήσεις

Institut für Komplementäre und Integrative Medizin

Ομοιοπαθητική

Η ομοιοπαθητική είναι μια ιατρική μέθοδος που χρησιμοποιεί ομοιοπαθητικά σκευάσματα, τα οποία συνταγογραφούνται σύμφωνα με την αρχή του Simile, για τη θεραπεία των ασθενών.

- Τι είναι η ομοιοπαθητική;

Στην ομοιοπαθητική, οι ουσίες χρησιμοποιούνται σε δυναμο-

ποιημένη μορφή. Σε αυτή τη φαρμακευτική διαδικασία, μια δεδομένη ουσία αραιώνεται επανειλημμένα σε στάδια και ανακινείται σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Φαρμακοποιία. Ο βαθμός αραιώσης μπορεί να είναι τόσο ισχυρός ώστε η αρχική ουσία να μην μπορεί πλέον να ανιχνευθεί χημικά-αναλυτικά, γι' αυτό και μερικές φορές επικρατεί η άποψη ότι μια ομοιοπαθητική θεραπεία είναι θεραπεία με εικονικό φάρμακο.

Η βασική έρευνα στην ομοιοπαθητική ασχολείται κυρίως με το

ερώτημα αν η ομοιοπαθητική δυναμοποίηση οδηγεί σε φάρμακα χωρίς συγκεκριμένο αποτέλεσμα (τα λεγόμενα placebo) ή αν αυτή η υπόθεση πρέπει να απορριφθεί. Όσον αφορά την τρέχουσα κατάσταση της έρευνας, μπορεί να συνοψιστεί εν συντομία ότι τα αποτελέσματα των περισσότερων μελετών δεν είναι συμβατά με την υπόθεση του εικονικού φαρμάκου. Σε μεγάλο αριθμό πειραμάτων, τα ομοιοπαθητικά σκευάσματα έδειξαν συγκεκριμένες επιδράσεις που διέφεραν από το εικονικό φάρμακο. Αποδείξεις για συγκεκριμένες φυσικοχημικές ιδιότητες των ισχυροποιημένων σκευασμάτων έχουν επίσης βρεθεί σε πειραματικές φυσικοχημικές έρευνες. Λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της βασικής έρευνας μπορείτε να βρείτε παρακάτω.

Η κλινική έρευνα στην ομοιοπαθητική χρησιμοποιεί μη τυχαιοποιημένες μελέτες παρατήρησης (NRS) για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας στην καθημερινή πρακτική και της ασφάλειας και τυχαιοποιημένες ελεγχόμενες δοκιμές (RCT) για τη μέτρηση πιθανών ειδικών επιδράσεων των φαρμάκων ("αποτελεσματικότητα") υπό ελεγχόμενες συνθήκες. Η τρέχουσα κατάσταση της κλινικής έρευνας έχει συνοπτικά ως εξής: πρόσφατες μετα-αναλύσεις των RCTs σε όλες τις ενδείξεις καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν ενδείξεις για συγκεκριμένες επιδράσεις των ομοιοπαθητικών φαρμάκων που υπερτερούν έναντι του εικονικού φαρμάκου, όταν συνταγογραφούνται με ομοιοπαθητικό τρόπο. Επιπλέον, υπάρχουν αρκετές μετα-αναλύσεις για συγκεκριμένες κλινικές εικόνες (π.χ. ΔΕΠΥ, αλλεργικά συμπτώματα, διάρροια κ.λπ.) που βρήκαν στοιχεία για συγκεκριμένες επιδράσεις των ομοιοπαθητικών σκευασμάτων σε σύγκριση με το εικονικό φάρμακο. Η τρέχουσα κατάσταση της κλινικής έρευνας παρουσιάζεται αναλυτικότερα παρακάτω.

Συνοψίζοντας την τρέχουσα κατάσταση της προκλινικής και κλινικής έρευνας, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα ομοιοπαθητικά σκευάσματα παρουσιάζουν συγκεκριμένες επιδράσεις που διαφέρουν από το εικονικό φάρμακο όταν χρησιμοποιούνται επαρκώς (δηλαδή με ειδική συνταγή σε κλινική χρήση και σε κατάλληλες προκλινικές πειραματικές συνθήκες). Αυτά τα αποτελέσματα της προκλινικής και κλινικής έρευ-

νας υποδηλώνουν ότι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός του (άγνωστου ακόμη) τρόπου δράσης των ομοιοπαθητικών σκευασμάτων θα πρέπει να αποτελέσει επιστημονική εστίαση, τόσο σε φαρμακευτικό όσο και σε βιοϊατρικό επίπεδο.

Κατάσταση της βασικής έρευνας στην ομοιοπαθητική

Η βασική έρευνα στην ομοιοπαθητική μπορεί να χωριστεί σε τέσσερις κύριους ερευνητικούς τομείς, η κατάσταση των οποίων παρουσιάζεται λεπτομερέστερα στα ακόλουθα υποκεφάλαια:

- ΦΥΣΙΚΟΧΗΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
- ΜΕΛΕΤΕΣ IN VITRO
- ΒΙΟΔΟΚΙΜΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΦΥΤΑ
- ΖΩΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ

Το σημαντικότερο ερευνητικό θέμα στη βασική έρευνα είναι σήμερα το ζήτημα της εγκυρότητας και της δυνατότητας εφαρμογής της αρχής της ισχυροποίησης. Υπάρχουν μόνο λίγες μελέτες βασικής έρευνας σχετικά με την αρχή της παρομοίωσης ή των εικονικών φαρμάκων.

Κατάσταση της κλινικής έρευνας στην ομοιοπαθητική
Καθώς υπάρχουν περισσότερες από 600 κλινικές μελέτες στον τομέα της ομοιοπαθητικής, δεν είναι δυνατόν να συζητηθούν λεπτομερώς όλες οι κλινικές μελέτες και όλες οι ενδείξεις που διερευνήθηκαν. Ως εκ τούτου, η ακόλουθη επισκόπηση επικεντρώνεται σε σχετικές μετα-αναλύσεις που αφορούν τα ακόλουθα θέματα:

- ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΜΕΤΑ-ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ
- ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ
- ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

βάσεις δεδομένων για την έρευνα στην ομοιοπαθητική
Υπάρχουν εξειδικευμένες βάσεις δεδομένων τόσο για τη βασική όσο και για την κλινική έρευνα σχετικά με την ομοιοπαθητική:

<https://www.ikim.unibe.ch/>

ΠΟΥ: Αντιδράσεις για τη στήριξή του στην Παραδοσιακή Ιατρική

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας καλεί τις χώρες να ενσωματώσουν την παραδοσιακή ιατρική στα συστήματα υγείας τους, εισπράττοντας οργισμένες αντιδράσεις ακόμη και από ειδικούς.

news247 18 Αυγούστου 2023 10:41

Την Παγκόσμια Σύνοδο Παραδοσιακής Ιατρικής στο Γκουτσαράτ της Ινδίας συνδιοργανώνει αυτό το διήμερο

(17-18 Αυγούστου) μαζί με τη χώρα που τη φιλοξενεί ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, ο οποίος μάλιστα κάλεσε τις χώρες να ενσωματώσουν την παραδοσιακή και συμπληρωματική ιατρική στα εθνικά τους συστήματα υγείας. Η υποστήριξη αυτή βέβαια έγινε δεκτή με ποικίλες αντιδράσεις, στην πλειονότητά τους αρνητικές κατά του οργάνου του ΟΗΕ, με την κατηγορία ότι προωθεί πρακτικές που ορισμένοι θεωρούν ότι αποτελούν "ψευδοεπιστήμη".

ΠΟΥ: Αντιδράσεις για τη στήριξή του στην Παραδοσιακή Ιατρική

ADVERTISING

"Η Παραδοσιακή Ιατρική μπορεί να δραματίσει έναν σημαντικό και καταλυτικό ρόλο στην επίτευξη του στόχου της παγκόσμιας κάλυψης υγείας", δήλωσε στη Σύνοδο ο Γενικός Διευθυντής του ΠΟΥ Τέντρος Αντανόμ Γκεμπρεγέσους, για να προσθέσει πως η παραδοσιακή ιατρική "δεν ανήκει στο παρελθόν", καθώς τόνισε ότι "υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για αυτήν και είναι σημαντική για την πρόληψη και τη θεραπεία μη μεταδοτικών ασθενειών".

"Προτρέπουμε όλες τις χώρες να δεσμευτούν να εξετάσουν τον καλύτερο τρόπο ενσωμάτωσης της παραδοσιακής και συμπληρωματικής ιατρικής στα εθνικά τους συστήματα υγείας", κατέληξε.

Η σύνοδος διεξήχθη με τη συμμετοχή των υπουργών υγείας των χωρών της G20, με την Ισπανία -η οποία ασκεί την Προεδρία του Συμβουλίου- να λέει ότι θα "ανταλλάξει εμπειρίες και θα συζητήσει τη συμβολή της παραδοσιακής ιατρικής στην υγεία και τη βιώσιμη ανάπτυξη".

Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πάντως διατυπώθηκαν διαφορετικές απόψεις και μάλιστα με τη μορφή δημοσκοπήσης σε σχετική ανάρτηση που ρωτούσε τους αναγνώστες ποια παραδοσιακά φάρμακα είχαν χρησιμοποιήσει, συμπεριλαμβάνοντας μια λίστα που περιείχε την ομοιοπαθητική και τη φυσιολοπαθητική. Σε αυτή την ανάρτηση, την οποία είδαν πάνω από 3,5 εκατομμύρια άνθρωποι, αρκετοί επέκριναν τον οργανισμό για "προώθηση της ψευδοεπιστήμης", σχολιάζοντας την ομοιοπαθητική. Μεταξύ αυτών και ο Ντέιβιντ Γκόρκι, ένας χειρουργός ογκολόγος, που έκανε λόγο για "κραιπάλη[;]" που εφευρέθηκε από έναν Γερμανό πριν από 225 χρόνια".

Απαντώντας στην ανάρτηση, ο ΠΟΥ είπε ότι "αυτό το μήνυμα θα μπορούσε να είχε διατυπωθεί καλύτερα", συμπληρώνοντας πως "η δουλειά μας στοχεύει να φέρει στοιχεία και επιστημονική επικύρωση γύρω από την παραδοσιακή ιατρική, έτσι ώστε εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο που χρησιμοποιούν συμπληρωματική και παραδοσιακή ιατρική να κατανοήσουν εάν είναι

ασφαλής και αποτελεσματική και προσατεύονται καλύτερα. Όταν επικυρωθεί επιστημονικά, η παραδοσιακή ιατρική έχει τη δυνατότητα να γεφυρώσει τα κενά πρόσβασης για εκατομμύρια σε όλο τον κόσμο".

<https://www.news247.gr/kosmos/poy-antidraseis-gia-ti-stirixi-toy-stin-paradosiaki-iatriki-proothei-tin-pseydoepistimi.10148405.html>

ΠΑΝΑΕ

max-Εργαστήριο Ομοιοπαθητικής & Φυτοθεραπείας

AP PHOTO/AJT SOLANKI

Ομοιο QUIZ!

A.B.
Άντρας ετών: 76
Βάρος: 82 κιλά
Ύψος: 1,76

10/1/23

Έχει λάβει και παλιότερα ομοιοπαθητική αγωγή για πεπτικά προβλήματα, οσφυαλγία και έκζεμα.

Το 1987 πήρε *Curpum*, *Hepar-sulphur 200* το 1980, *Nux-vomica 200*, *Lycorodium 200*, *Phos 200*, *Nitric-acis 200*, *Lycorodium 1M*.

Το 1981 χειρουργική αφαίρεση βασικοκυταρικού CA πλάτης, το 2021 χειρουργική αφαίρεση ακανθοκυταρικού CA στο πρόσωπο και στη μύτη. Το 2021 Ξανά αφαίρεση ακανθοκυταρικής βλάβης και ημικολεκτομή λόγω CA αριστεράς κοιλικής καμψής.

Το 2022 έκανε 8 σχήματα χημειοθεραπείας που είχε σαν επιπλοκή βαλανοποσθιτίδα για την οποία έλαβε κορτιζονούχες αλοιφές και αντιβιώσεις που δεν βοήθησαν. Τελικά διεγνώσθη έρπης και βελτιώθηκε με αλοιφή.

Έρχεται για ενίσχυση του ανοσοποιητικού του.

Έχει ακόμη από την χημειοθεραπεία αιμωδίες σε δάκτυλα χεριών - ποδιών (3).

Είναι παγωμένα τα πόδια από τα γόνατα και κάτω όταν είναι καθιστός. Κοιμάται με θερμοφόρα.

Παίρνει T4 62 από 5ετίας.

Τώρα είναι οι δυνάμεις του είναι καλύτερα. Έχει κάνει 5 εμβόλια για COVID.

Καταρροή την ώρα που τρώει.

Ξηροδερμία (2).

Έχει μειωθεί η μνήμη του. Βουητό στα αυτιά και τελευταία φαγούρα.

Αέρια (2). Έχει 2 κενώσεις την ημέρα.

Ύπνος καλούτσικος αλλά Ξυπνά κάθε 3 ώρες για ούρηση ή πικρίλα στο στόμα. Ξαπλώνει σε όλες τις στάσεις. Κοιμάται με κάλτσες. Ξυπνά καλούτσικα.

Προ 6ετίας έβαζε οτρινίνη για μπούκωμα στην μύτη κατά τη κατάκλιση.

Τώρα είναι καλά.

Έχει ευαισθησία στον αυχένα στο κρύο.

Δεν πεινά.

Des: φρούτα ώριμα και σαλάτες.

Av: λίπος

Το γάλα του προκαλούσε φούσκωμα.

Δίψα: κ.φ. από τη βρύση και το καλοκαίρι

Ιδρώνει (2) με λίγη προσπάθεια (όχι στο κεφάλι).

Λιπαρό κεφάλι.

Δεν θέλει ούτε την πολύ ζέστη ούτε το πολύ κρύο.

Νύχια: κ.φ. εκτός από τα 2 μεσαία.

Στα πόδια ονυχομυκητίαση στο μεγάλο δάκτυλο.

Είναι πολύ υπομονετικός.

Ευαίσθητος. Συμπάσχει κ.φ.

Συνήθως δεν μοιράζεται προβλήματα για να μην στενοχωρεί τον άλλον.

Δεν έχει πολλές φιλίες. Δέχεται την παρηγοριά. Εκδηλωτικός στα εγγόνια.

Καλύτερα με τον απογευματινό ύπνο (siesta)

Έχει 2 μυρμηγκιές στον μηρό.

Νέος είχε περάσει λευκόρροια.

Καλύτερα με την θάλασσα και τον ήλιο

Δεν έχει φόβους.

Απάντηση

Στην περίπτωση αυτή ενώ φαίνεται η *Calcarea carbonica* χορηγήθηκε *Thuja* λόγω της τάσης του οργανισμού για ογκίδια στο δέρμα, της παλαιάς λευκόρροιας, της Ξηροδερμίας, του έρπητα, της νυχτερινής ούρησης, της λιπαρότητας του τριχωτού, της καταρροής κατά το φαγητό και του κλειστού χαρακτήρα του.

Δυο μήνες μετά αναφέρει ότι εξαφανίστηκε η κατάπτωση, σαφή μείωση μούδιασμάτων, εξαφάνιση της ονυχομυκητίασης, βελτίωση της εφίδρωσης, των εμβοών, της λιπαρότητας στο κεφάλι.

Λοιπά συμπτώματα τα ίδια. Συγχρόνως διέκοψε και το *Lyrica*.

Στην τελευταία του επίσκεψη τον Σεπτέμβρη ανέφερε ότι ήταν 95 % καλύτερα.

Αικατερίνη Αντωνίου-Κεδηκγιάννη
ιατρός Γενικής Ιατρικής, αντιπρόεδρος Διεθνούς Ακαδημίας Κλασικής
Ομοιοπαθητικής, Εξωτερικός Συνεργάτης του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Η Ελληνική Εταιρεία Ομοιοπαθητικής Ιατρικής αποτίνει φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στα μέλη της Ελληνικής Εταιρείας Ομοιοπαθητικής Ιατρικής που τελειώθηκαν 2018-2023

Αριστείδης Γιαννόπουλος
(1945-2018) 73 ετών

Παντελής Καραστεργίου
(1963-2019) 50 ετών

Αικατερίνη Καραγιαννίδου
(1970-2020) 50 ετών

Γιώργος Παπαφιλιππου
(1948-2020) 72 ετών

Στέφανος Πατεράκης
08.01.2021

Νικόλαος Τσάμης
14.02.2021

Κυριακή Αρώνη
20.07.2021

Ελένη Καλύβα
20.12.2021 - 61 ετών

Βάσω Τσομπάνη
02.2022

Χριστίσα Τσαγκαράκη
04.04.2022

Ελένη Βενιεράτου
23.11.2022 --76 ετών

Νίκος Κορακίτης
(1949-2022) 73 ετών

Αλεξάνδρα Δελνίκου
24.02.2023

Δημήτρης Καλλιαντίς
(1955-2023) 68 ετών

Πέτρος Κράχης
(1962-2023) 61 ετών

Ελένη Παπασπύρου
(1962-2023) 61 ετών

Μπορείτε να παρακολουθήσετε το σχετικό video στον Διαδικτυακό τόπο:
<https://www.homeopathy.gr/homeopathy/homeopathy-remembers-2018-2023.html>

Εναντιώσεις στην Επιστήμη της Ομοιοπαθητικής

Τα τελευταία χρόνια από αρκετούς ειδικούς και μη εξαπολύεται λάσπη γύρω από την ομοιοπαθητική. Ειδικά στην Covid εποχή όποιος τολμούσε να εγείρει διαφορετικό λόγο αντιμετώπισης του κορονοϊού κινδύνευε να ριχθεί στην πυρά σαν τις μάγισσες του Μεσαίωνα.

Σαφώς και δεν υπάρχουν πάρα πολλές μελέτες με βάση την κλασική μεθοδολογία πειράματος για την απόδειξη δράσης του ομοιοπαθητικού φαρμάκου. Από την άλλη όμως πολλά εκατομμύρια άνθρωποι όπως και τετράποδα κοινωνούν καθημερινά τις ευεργετικές επιδράσεις της ομοιοπαθητικής. Είναι δυνατόν placebo φάρμακα να έχουν τόσο θετικές επιδράσεις σε δίποδα και τετράποδα; Η κοινή λογική λέει όχι.

Παρόλα αυτά στην εποχή των “απόψεων” και όχι των ιδεών, στην εποχή που η σχέση με την πραγματικότητα έχει αντικατασταθεί από την σχέση με την εικόνα αρκετοί άνθρωποι έχουν κόψει τον ομφάλιο λώρο με την αλήθεια και αδυνατούν να κατανοήσουν τα στοιχειώδη. Η ανάδειξη των επιστημονικών δεδομένων υποστήριξης της ομοιοπαθητικής καθώς και η διερεύνηση των πειραμάτων απόδειξης δράσης της πιστεύω ότι θα βάλουν ένα τέλος στις φαιδρές αιτιάσεις εναντίον της.

Νικόλαος Γκόλφης

ΑΙΤΗΣΗ

(Συμπληρώνεται με Κεφαλαία Γράμματα)

ΕΠΩΝΥΜΟ .....

ΟΝΟΜΑ .....

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ .....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ .....

ΠΟΛΗ .....

Τ.Κ. ....

ΤΗΛ. ΟΙΚΙΑΣ .....

ΤΗΛ. ΚΙΝΗΤΟ .....

E-MAIL .....

ΑΘΗΝΑ .....

ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΣΥΛΛΟΓΟ ΦΙΛΩΝ
ΤΗΣ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗΤΙΚΗΣ
(Σ.Φ.Ο.Ι.)

Παρακαλώ να με εγγράψετε Μέλος στον Σύλλογο Φίλων Ομοιοπαθητικής Ιατρικής, να με ενημερώνετε για τις δραστηριότητες του Συλλόγου και να μου αποστείλετε στο e-mail μου το περιοδικό «Ομοιοπαθητικά Νέα» της Ελληνικής Εταιρείας Ομοιοπαθητικής Ιατρικής.

Ο/Η ΑΙΤ.....

(υπογραφή)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

.....
.....
.....
.....
.....

